

ขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
ศึกษากรณี รายการเรียลลิตีโชว์ เกมโชว์การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา
การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล และผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์
Performer Right Protection under the Scope of Copyright Act B.E. 2537
study in the case of Reality Show, Game Show,
Sport Live Broadcasting, Fashion Show, Illusion Show and Actor on Cinema

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2550

ขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
ศึกษากรณี รายการเรียลลิตี้โชว์ เกมโชว์การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา
การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล และผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์

Performer Right Protection under the Scope of Copyright Act B.E. 2537
study in the case of Reality Show, Game Show,
Sport Live Broadcasting, Fashion Show, Illusion Show and Actor on Cinema

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2550

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สารนิพนธ์

โดย

นายสุรพงษ์ ธรรมวงศา

เรื่อง

ขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
ศึกษากรณี รายการเรียลลิตี้โชว์ เกมโชว์ การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา
การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล และผู้ทำการแสดงภาพยนตร์
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรษา สิงห์สงบ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ตุล เมฆยงค์)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(อาจารย์จุมพล ภิญโญสินวัฒน์)

ชื่องานวิจัยภาษาไทย :	ขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ศึกษากรณี รายการเรียลลิตี้โชว์ เกมโชว์ การถ่ายทอดสด การแข่งขันกีฬา การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล และผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์
ชื่องานวิจัยภาษาอังกฤษ :	Performer Right Protection under the Scope of Copyright Act B.E. 2537 study in the case of Reality Show, Game Show, Sport Live Broadcasting, Fashion Show Illusion Show and Actor on Cinema
ชื่อผู้วิจัยภาษาไทย :	นายสุรพงษ์ ธรรมวงศา
ชื่อผู้วิจัยภาษาอังกฤษ :	Mr. Surapong Thamwongsa
ชื่อคณะ :	คณะนิติศาสตร์
สาขา :	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ชื่อสถาบัน :	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รายชื่อที่ปรึกษา :	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรยา สิงห์สงบ
ปีการศึกษา :	2550
คำสำคัญ :	สิทธิของนักแสดง รายการเรียลลิตี้โชว์ เกมโชว์ การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล ผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ได้มีการเรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในสาขาต่างๆเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลแก่เจ้าของผลงานหรือนักแสดงต่างๆ แต่ เนื่องด้วยข้อจำกัดของกฎหมาย จึงส่งผลเป็นว่าผู้ที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายเรื่องสิทธิของนักแสดงนั้น จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเรื่องสิทธิของนักแสดงที่ประเทศไทยใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น ดังนั้นนักแสดงในบางสาขาถึงแม้จะเป็นนักแสดงตามความเป็นจริงก็ตาม แต่ก็อาจไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงก็ได้

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความในเรื่องขอบเขตของคำว่า “นักแสดง” ภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ตามมาว่านักแสดงที่ได้ทำการแสดง

ประเภทไหนหรือสาขาไหนจะถือว่าเป็น “นักแสดง” ตามความหมายของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

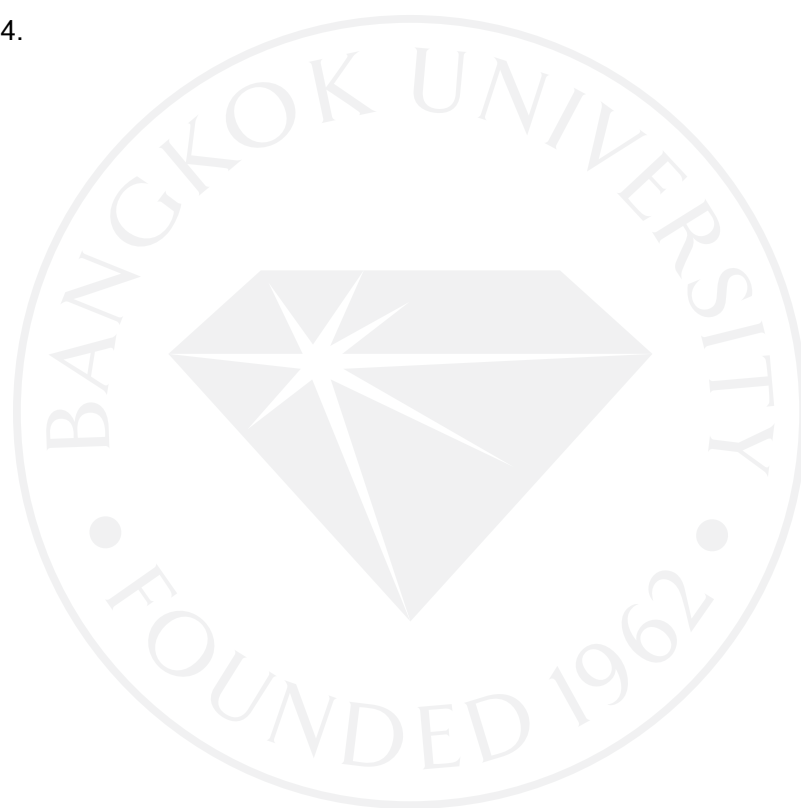
จากหลักเกณฑ์ต่างๆที่ได้ศึกษาและได้ทำการวิเคราะห์มา ผู้ศึกษาจึง เห็นว่า นักแสดงผู้ที่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้นั้นต้องเป็นผู้ที่ทำการแสดงทางนาฏกรรม หรือดนตรีกรรม หรืออ่าน หรือท่องหรือกล่าวทางวรรณกรรมให้สาธารณชนได้ฟัง หรือทำการแสดงในลักษณะอื่นใด เช่นการละเล่นอื่นๆ หรือการแสดงที่ไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใด ๆ เป็นสิ่งในการแสดง อีกทั้งการแสดงนั้นต้องเป็นการแสดงสดและผู้ที่ทำการแสดงต้องมีเจตนาที่จะทำการแสดงใดๆเพื่อก่อให้เกิดความบันเทิงแก่สาธารณชนด้วยมิใช่เป็นแค่เพียงสถานการณ์หรือเหตุการณ์ตามปกติที่เกิดขึ้นเท่านั้น ดังนั้นผู้เข้าแข่งขันในรายการเรียลลิตีโชว์ เกมโชว์ นักกีฬาและผู้บรรยายในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา ผู้ที่ทำการแสดงในรายการเดินแฟชั่นหรือที่เรียกว่านายแบบหรือนางแบบนั้นจึงไม่อยู่ภายในขอบเขตของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แต่ในทางตรงกันข้ามสามารถพิจารณาได้ว่าผู้ที่ได้ทำการแสดงมายากลหรือนักมายากลนั้นมีฐานะเป็นนักแสดงอันอาจจะได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้

Abstract

Present, we will see the demanding in the variation of the performer right protection because this protection will effect the benefit of the performer. The problem was the definition of the word “performer” in Copy right act B.E. 2537 section 4 which provide the protection for people who was standardized by the definition. This was the only definition which enforced in Thailand which impede some people, who performed as same as the performer who standardized by the definition, from the protection by this act.

The fact demonstrated that the problem was the construe of the definition in Copy right act B.E. 2537 section 4, the definition of the word “performer” did not explained which kind of performer should be protected by the Copy right act B.E. 2537 section 4.

The author founded that the protection in Copy right act B.E. 2537 section 4 provided the protection for the work with respect to a performer, musician, vocalist, choreographer, dancer, and a person who acts, sings, speaks, dubs a translation or narrates or gives commentary or performs in accordance with the scripiter performs in any other manner. This shall not include the competitor in reality show, games show, athletic, narrator in the sport television broadcasting, performer who perform in the fashion show or as it called “model”. In the other hand, people who perform illusion show trick should acquire the protection according to the Copy right act B.E. 2537 section 4.

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ท่านอาจารย์สมหมาย ดอกไม้ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และท่านอาจารย์อาคม สมุทรโคจร ผู้อำนวยการสำนักกีฬาและกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งทำให้กระผมได้มีโอกาสเรียนในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ตุล เมฆยงค์ และอาจารย์อรรยา สิงห์สงบซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ รวมทั้งแนวความคิดในการทำสารนิพนธ์นี้ให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

กราบขอขอบพระคุณ คุณพ่อวีระพจน์ และคุณแม่נגเยาว์ ธรรมวงศา น้องบอล น้องแบด และน้องบีที่เป็นแรงผลักดันคอยช่วยเหลือคอยให้กำลังใจ ทำให้ผู้ศึกษาตั้งใจพยายามที่จะนำความสำเร็จในด้านการศึกษาเพื่อตอบแทนพระคุณท่านที่คอยดูแลเสมอมา

ขอบคุณเพื่อน ๆ น.ม. รุ่น 1 ทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือตลอดมา รวมทั้งพี่สมชาย ทรัพย์เพิ่ม โค้ชทีมฟุตบอลสโมสรมหาวิทยาลัยกรุงเทพและพี่น้อง ๆ ร่วมทีมที่คอยให้การสนับสนุน

นายสุรพงษ์ ธรรมวงศา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 วิธีการศึกษา.....	3
1.6 นิยามศัพท์.....	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 วิวัฒนาการและหลักกฎหมายการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง.....	5
2.1 ประวัติความเป็นมาของการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง.....	5
2.2 แนวคิดและวิวัฒนาการของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	6
2.3 ระบบลิขสิทธิ์กับการคุ้มครองแก่สิทธิข้างเคียง.....	6
2.4 แนวความคิดและแนวทางในการคุ้มครองสิทธิข้างเคียง.....	7
2.5 สิทธิของนักแสดงกับลิขสิทธิ์.....	8
2.6 สิทธิของนักแสดงก่อนศตวรรษที่ 19.....	8
2.7 สิทธิของนักแสดงในศตวรรษที่ 19 -20.....	9
2.8 ระยะเวลาให้การคุ้มครอง.....	9
2.9 การเยียวยาความเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิของนักแสดง.....	9
บทที่ 3 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามหลักกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย.....	13
3.1 กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	13
3.1.1 ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้ อนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961.....	13
3.1.2 ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้ ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับทางการค้า.....	20
3.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายต่างประเทศ.....	23

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3.2.1 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตาม กฎหมายของประเทศอังกฤษ.....	23
3.2.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่น.....	28
3.3 การให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดงในประเทศไทย.....	30
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในกรณี รายการเรียลลิตีโชว์ เกมส์โชว์ การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล และผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์.....	46
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	55
บทสรุป.....	55
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	65
ประวัติผู้เขียน.....	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิของนักแสดง (Performer Rights) เป็นสิทธิที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองในฐานะที่เป็นสิทธิข้างเคียง (Neighboring Right) เช่นเดียวกับสิทธิของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งบุคคลหรือองค์กรเหล่านี้ต่างก็เป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนและใช้งาน วรรณกรรม ศิลปกรรม หรือวิทยาศาสตร์ โดยการเผยแพร่งานดังกล่าวออกสู่สาธารณชนตาม เจตนาของเจ้าของลิขสิทธิ์ ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีรูปแบบหลากหลาย อันเป็นการสะดวกแก่การเผยแพร่การแสดง ของนักแสดง ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงได้มีการ กำหนดให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง ในการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่การแสดงสด หรือ การบันทึกการแสดงสด หรือกรณีการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกเสียงการแสดง เพื่อเผยแพร่ต่อ สาธารณชนผู้ใช้ต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่นักแสดง โดยในแต่ละประเทศจะกำหนดให้ความ คุ้มครองสิทธิของนักแสดง ตามความเหมาะสมแก่สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและจารีต ประเพณีของแต่ละประเทศ

แม้ว่าสิทธิของนักแสดงจะเป็นการคุ้มครองชนิดหนึ่งในสิทธิข้างเคียง แต่กฎหมาย ลิขสิทธิ์ของไทย (ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521) ก็ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง เพียงแต่บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงเฉพาะ งานโสตทัศนวัสดุและงานแพร่ เสียงแพร่ภาพ โดยได้กำหนดให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกับงานลิขสิทธิ์อื่นๆ เนื่องจากเดิมระบบ ลิขสิทธิ์ของไทย เป็นระบบผสมที่ค่อนข้างไปในสิทธิในการทำสำเนาเป็นส่วนใน ใหญ่ ดังนั้น แนวความคิดในเรื่องลิขสิทธิ์ของนักแสดงจึงไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยใน อดีต แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของ นักแสดง ไว้เป็นเอกเทศในหมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ดังกล่าว เนื่องจากมีความเห็น ว่าสิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่คาบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ แต่มีได้มีฐานะเช่นเดียวกับลิขสิทธิ์ ซึ่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้การแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ เผยแพร่การแสดง สด หรือ การบันทึกการแสดงสด หรือ การทำสำเนาสิ่งบันทึกการแสดงภายใต้เงื่อนไข อนึ่งที่ กฎหมายกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือ การนำสิ่งบันทึกเสียงที่ได้นำออกเผยแพร่ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว ไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ผู้ใช้จะต้อง จ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง การให้ความคุ้มครองนักแสดงระหว่างประเทศและระยะเวลาใน การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง สำหรับประเทศไทยการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงยังเป็น

สิ่งใหม่ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะมีความ สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดปัญหาในการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอนาคตได้

ดังนั้น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของไทย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัญหา ในการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา หรือ การบันทึกการแสดงไว้ใช้ส่วนตัว หรือ การนำเข้าสู่สิ่งบันทึกเสียง หรือ การแสดงที่บันทึกอยู่ในงาน โสตทัศนวัสดุ หรือ การคุ้มครองกรรมสิทธิ์แก่นักแสดง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการและหลักกฎหมายของสิ่งที่เรียกว่าเป็น “สิทธิของนักแสดง”
2. เพื่อ ศึกษาถึงแนวคิด ความแตกต่าง ความคล้ายกันระหว่างลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดง
3. เพื่อศึกษาถึงการกำหนดขอบเขตของ การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ให้มีความสอดคล้องกับระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ
5. เพื่อศึกษาถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตาม ลักษณะ รูปแบบและการ ดำเนินรายการของรายการทางโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ .ศ. 2537 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองในเรื่อง สิทธิของนักแสดงที่ประเทศไทยใช้บังคับในปัจจุบันนั้นมีขอบเขตการให้ความคุ้มครองไม่ ครอบคลุมไปถึงนักแสดงตามความเป็นจริงในบางสาขาหรืออาชีพ จึงอาจส่งผลให้เกิดปัญหาการ ละเมิดสิทธิของบุคคลดังกล่าวได้ กล่าวคือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ .ศ. 2537 ไม่สามารถให้ ความคุ้มครองแก่นักแสดงตามความเป็นจริงได้อย่างเพียงพอ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงหลักการให้ความคุ้มครองแก่ สิทธิของนักแสดง รวมทั้งการแพร่เสียงแพร่ภาพ การบันทึกการแสดงของนักแสดง ในระบบลิขสิทธิ์ต่างๆ ในระบบอนุสัญญาระหว่างประเทศ และ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือกฎหมาย อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ของประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งศึกษาถึงการให้ความคุ้มครอง สิทธิของนักแสดงตามรายการต่างๆทางสถานีโทรทัศน์

1.5 วิธีการศึกษา

ศึกษาแบบวิจัยเอกสารโดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจาก ตำรา บทความ งานวิจัย คำพิพากษา รวมถึงข้อมูลในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ และนำข้อมูลนั้นมาศึกษาอย่างเป็นระบบ

1.6 นิยามศัพท์

ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“นักแสดง” หมายถึง ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด

“พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์” หมายถึง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้ ถึงวิวัฒนาการรวมถึงแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

2. รู้ถึงสิทธิของนักแสดงในบทบัญญัติของ พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ไทยและกฎหมาย ลิขสิทธิ์ตามอนุสัญญาต่างๆระหว่างประเทศ

3. รู้ถึงหลักการการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในแง่มุมต่างๆ

4.รู้ถึงข้อบกพร่องของ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และแนวทางที่ควรจะนำไปแก้ไข

5.เสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้พิจารณาหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

บทที่ 2

วิวัฒนาการและหลักกฎหมายการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง

2.1 ประวัติความเป็นมาของการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง

การให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ในผลงานด้านสติปัญญาที่เรียกว่า “ลิขสิทธิ์หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์” นี้มีเจตนารมณ์เพื่อต้องการกระตุ้นให้มีการสร้างสรรค์งานออกสู่สาธารณะในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรมจะออกสู่สาธารณะในรูปแบบของงานพิมพ์ งานนาฏกรรมและดนตรีกรรมจะออกสู่สาธารณะในรูปแบบของการแสดงสดเท่านั้น¹ จนกระทั่งช่วงปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ก็ได้มีการประดิษฐ์สิ่งบันทึกการแสดงขึ้น เช่น ภาพยนตร์ และเทปเพลงจึงทำให้รูปแบบของการนำเสนองานดังกล่าวต่อสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการแสดงสดมาเป็นการใช้สื่อที่บันทึกงานนั้นไว้แทน

โดยปกติ การเผยแพร่งานวรรณกรรมและศิลปกรรมต่อสาธารณชนนั้น ผู้สร้างสรรคงานไม่สามารถที่จะเผยแพร่ผลงานนั้นได้ด้วยตัวเอง มักต้องอาศัยสื่อกลางผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดผลงานออกสู่สาธารณชน การแสดงของนักแสดงเดิมจะแสดงอยู่ในสถานที่เฉพาะและจำกัดกลุ่มบุคคลเฉพาะผู้ที่อยู่ในสถานที่แสดง หรือในระยะที่จะได้ยิน เสียงการแสดงเท่านั้น ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนามากขึ้น การแสดงได้ถูกขยายขอบเขตออกไปนอกสถานที่แสดงหรือแม้แต่ในต่างประเทศ หรือในสถานที่ที่สามารถรับเสียงและหรือภาพได้แม้ในสถานที่ส่วนตัวก็ตาม เช่น ภายในบ้าน หรือในสถานที่สาธารณะอื่นๆ เช่น โรงแรม หรือภัตตาคาร ดังนั้นในปัจจุบันการแสดงงานสร้างสรรค์จึงสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด

การพัฒนาสิ่งบันทึกและอุปกรณ์บันทึกเสียงและหรือภาพในรูปแบบต่างๆนั้น มีผลกระทบต่ออาชีพของนักแสดง ทำให้การแสดงที่เดิมมีลักษณะเป็นการชั่วคราวกลายเป็นสิ่งที่มีการบันทึกไว้อย่างถาวร ทำให้มีการบันทึกการแสดงสดจำนวนมากขึ้นและยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ซ้ำโดยไม่จำกัดจำนวน ผลจากการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้นักแสดงมีงานแสดงลดน้อยลง หรือที่เรียกว่าการว่างงานเนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยี (Technology

¹ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. Butterworth. 185.

Unemployment) นอกจากนี้ การนำสิ่งบันทึกการแสดงไปใช้ประโยชน์นั้น ก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดงเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง

ดังนั้น นักแสดงซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดงานสร้างสรรค์ออกสู่สาธารณชนจึงมีความต้องการที่จะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเป็นการเฉพาะแก่งานการแสดงของตน

2.2 แนวคิดและวิวัฒนาการของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

นักแสดงในสาขาต่างๆ ได้มีความพยายามที่จะให้ตนได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับการบันทึกการแสดง เนื่องจากบันทึกการแสดงได้เข้ามามีบทบาทต่อนักแสดงเพิ่มมากขึ้น และมีผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ในการแสดงของนักแสดง เพราะทำให้ได้รับว่าจ้างในการแสดงลดน้อยลง² สิ่งบันทึกการแสดงได้เข้ามาแทนที่การแสดงทั้งในโรงภาพยนตร์หรือร้านอาหาร และนักแสดงยังต้องกังวลอีกว่าการแสดงของตนอาจจะถูกบันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตและถูกนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะทำให้นักแสดงจะไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์นั้น ทั้งยังต้องแข่งขันกับสิ่งบันทึกการแสดงที่ตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งย่อมไม่เป็นการยุติธรรมต่อสิทธิของนักแสดง เมื่อเปรียบแล้วนักแสดงจะมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ประยุกต์งานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม กล่าวคือเนื่อง จากผู้ประยุกต์จะแปลงานจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาโดยพยายามยึดหลักตามแนวต้นฉบับ แต่นักแสดงจะถ่ายทอดงานหรือแปลงานตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงก็เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของนักแสดง นักร้อง นักดนตรี นักเต้น หรือบุคคลอื่นที่ทำการแสดง ร้อง กล่าว พากย์ หรือแสดงอื่น ๆ ในงานวรรณกรรมและศิลปกรรม และต้องการป้องกันการใช้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากงานแสดงของนักแสดง³

2.3 ระบบลิขสิทธิ์กับการคุ้มครองแก่สิทธิข้างเคียง

แนวความคิดของระบบลิขสิทธิ์ที่สำคัญของประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีอยู่ 2 ระบบซึ่งเป็นพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ความแตกต่างในแนวคิดทั้ง 2 ระบบในเรื่องการให้

² Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. Butterworth. 194.

³ WIPO. (1988). Background reading material on Intellectual Property. WIPO. 218.

ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ ได้ก่อให้เกิดการคุ้มครองที่เรียกว่าสิทธิข้างเคียง (Neighboring Rights) ซึ่งมีแนวคิดดังนี้

2.3.1 ระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (ระบบภาคพื้นยุโรป)

มีแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของหลักปัจเจกนิยม (Individualistic) คือ งานก่อกำเนิดมาจากการสร้างสรรค์ส่วนบุคคล (Personal Creation) งานจึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพและสติปัญญาของผู้สร้างสรรค์ และถูกถ่ายทอดออกสู่สาธารณชน ดังนั้น นิติบุคคลจึงไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งาน แต่เป็นเพียงผู้ใช้ประโยชน์จากงานเท่านั้น ผลที่ตามมาคือ ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศฝรั่งเศส บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ หรือผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงจะต้องได้รับโอนสิทธิจากผู้สร้างสรรค์แต่ละบุคคล เช่น นักแสดง นักดนตรี นักร้อง และผู้ควบคุมวง นิติบุคคลเหล่านี้จะได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายทั่วไป ประเทศที่ยึดถือระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์ เช่น ประเทศฝรั่งเศส อิตาลี ประเทศในคาบสมุทรไอบีเรีย และประเทศในละตินอเมริกา

2.3.2 ระบบสิทธิในการทำสำเนา (ระบบแองโกลแซกซอน)

เป็นแนวความคิดในทางนิเสธ (Negative Concept) คือ เป็นสิทธิที่จะป้องกันมิให้ผู้อื่นกระทำการใดๆ ต่องานของผู้สร้างสรรค์โดยมิชอบ ระบบนี้จึงเน้นที่ตัวงานมากกว่าที่จะเน้นตัวบุคคล อย่างกรณีของระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์ หลักของระบบสิทธิในการทำสำเนาทำให้บริษัทหรือนิติบุคคล ผู้สร้างภาพยนตร์ หรือผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง สามารถเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ เนื่องจากภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรือการแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นวิธีการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์เช่นเดียวกับงานเขียน

2.4 แนวความคิดและแนวทางในการคุ้มครองสิทธิข้างเคียง

การคุ้มครองสิทธิข้างเคียงเกิดขึ้นจากแนวความคิดที่ว่า “การสร้างสรรค์ผลงานของผู้สร้างสรรค์เจตนาเพื่อเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน แต่งานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถที่จะเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนได้โดยผู้สร้างสรรค์ บ่อยครั้งต้องอาศัยสื่อกลาง เช่น นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ ” แต่เนื่องจากแนวความคิดพื้นฐานที่แตกต่างกันของระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์และระบบสิทธิในการทำสำเนา ทำให้เกิดการขัดแย้งกันที่จะให้ความคุ้มครองในระบบลิขสิทธิ์ แต่สุดท้าย ก็ยอมให้มีความคุ้มครองไว้เฉพาะที่เรียกว่า “สิทธิข้างเคียง” (Neighboring Rights) หรือสิทธิข้างเคียงที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ (Neighboring Rights on Copyright) ซึ่งหมายถึง สิทธิที่ให้แกบุคคลหรือองค์กรที่ช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้

สร้างสรรค์ผลงานในการเผยแพร่ งานออกสู่สาธารณะ แต่มีข้อยกเว้นว่าต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของผู้สร้างสรรค์ จึงจะเห็นได้ว่าสิทธิข้างเคียงเป็นการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ จากการที่มีบุคคลอื่นได้นำไปใช้ประโยชน์

2.5 สิทธิของนักแสดงกับลิขสิทธิ์

สิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่แยกออกจากลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์โดยอิสระ ซึ่งเลขาธิการองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ได้กล่าวไว้ว่า “ขอบเขตของการคุ้มครองสิทธิข้างเคียงไม่มีทางต่อยกกว่าหรืออยู่ภายใต้ระบบลิขสิทธิ์ และไม่มีเหตุผลอะไรที่จะกล่าวว่าควรให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงต่ำกว่าระบบลิขสิทธิ์ ดังนั้น ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงจึงเป็นอิสระจากกัน”⁴ เมื่อสิทธิของนักแสดงไม่ใช่ลิขสิทธิ์แล้ว การละเมิดสิทธิของนักแสดงจึงอาจเกิดขึ้นได้โดยที่ไม่ต้องมีการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด

2.6 สิทธิของนักแสดงก่อนศตวรรษที่ 19

ในอดีตก่อนมีการประดิษฐ์เครื่องมือบันทึกการแสดง นักแสดงจะแสวงหาประโยชน์จากการแสดงของตนผ่านกลไกของการคิดราคาค่าเข้าชมการแสดง โดยนักแสดงจะคุ้มครองงานแสดงของตนเองโดยจำกัดเฉพาะผู้ซื้อบัตรเข้าชมการแสดงเท่านั้น การแสดงจะสิ้นสุดลงไปเป็นครั้งๆไป สิ่งที่คงเหลือไว้ก็คือ ความประทับใจของผู้ชมที่มีต่อการแสดง การแสวงหาผลประโยชน์ซ้ำจากการแสดงสดในครั้งหนึ่งๆนั้นจะไม่สามารถกระทำได้

จนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 19 ได้มีการประดิษฐ์สิ่งบันทึกเสียงหรือภาพการแสดง ซึ่งสามารถบันทึกการแสดงไว้ได้ และสามารถนำเอาการแสดงที่ถูกบันทึกไว้ออกไปใช้ประโยชน์ได้อีกโดยไม่จำกัด นักแสดงจึงเห็นว่าการแสดงของตนควรได้รับความคุ้มครอง มิฉะนั้นการแสดงสดจะไม่มีค่าสำคัญอีกต่อไป เนื่องจากสิ่งบันทึกการแสดงจะเข้ามาแทนที่ของการแสดงสดและไม่จำเป็นที่จะต้องว่าจ้างนักแสดงเพื่อทำการแสดงสดอีกต่อไป⁵

⁴ Shinji Masumoto. (1994). Protection of Performer and Producers of Phonograms. Regional Copyright Seminar for Asia and The Pacific-Tokyo, November 15–19, 1994. 145.

⁵ WIPO. (1988). Background reading material on Intellectual Property. 10.

2.7 สิทธิของนักแสดงในศตวรรษที่ 19-20

ผลจากการพัฒนาเทคโนโลยี ไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อการคุ้มครองงานวรรณกรรม ศิลปกรรม หรือวิทยาศาสตร์ แต่ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่งาน ดังกล่าว หรือนักแสดงที่จะต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อการใช้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากการแสดงของนักแสดง⁶

2.8 ระยะเวลาให้การคุ้มครอง

ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามอนุสัญญากรุงโรม ค .ศ. 1961 หรืออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ผู้จำหน่ายการผลิตสิ่งบันทึกเสียง และผู้ดำเนินการแพร่เสียงแพร่ภาพ ฉบับลงวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1961 (Rome Convention ค.ศ. 1961 or International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations) กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 20 ปี นับแต่ได้มีการแสดงหรือบันทึกการแสดง แต่อย่างไรก็ตามในหลายประเทศ ได้กำหนดระยะเวลาการคุ้มครองไว้ไม่ต่ำกว่า 50 ปี⁷

2.9 การเยียวยาความเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิของนักแสดง

โดยปกติทั่วไปสิทธิของนักแสดงจะขึ้นอยู่กับสัญญาที่นักแสดงทำไว้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสัญญาจะระบุถึงการเยียวยาความเสียหายกรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกระทำผิดสัญญา รวมถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย การเยียวยาความเสียหายจากการละเมิดสิทธิของนักแสดงอย่างมีประสิทธิภาพอาจขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

1. ความรวดเร็ว (Speed) คือ ความรวดเร็วของการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

⁶ WIPO. (1994). Basic Notions of Neighboring Right. WIPO Regional Training Course on Intellectual Property for Developing Countries of Asia and the Pacific, Colombo, July 25 to August 5, 1994. 10.

⁷ Ibid. 200.

2. ภาระของการพิสูจน์ (Burden of Proof) คือ ความยุ่งยากสลับซับซ้อนในภาระการพิสูจน์
3. ค่าฤชาธรรมเนียม (Cost) คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีและค่าตอบแทนที่จะได้รับจากการดำเนินคดี

การเยียวยาความเสียหายการละเมิดสิทธิของนักแสดง โดยทั่วไปจะใช้การเยียวยาความเสียหายในการละเมิดลิขสิทธิ์มาใช้กับกรณีของนักแสดง เนื่องจากมีลักษณะความเสียหายพื้นฐานเดียวกัน การเยียวยาความเสียหายอาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี⁸ คือ

1. การเยียวยาความเสียหายทางอาญา

การเยียวยาความเสียหายทางอาญา อาจมีประโยชน์ในกรณีเป็นการดำเนินการกับร้านจำหน่ายเล็กๆ หรือร้านค้าย่อย โดยใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าทำการตรวจค้นจับกุม คำรับสารภาพของจำเลย (Guilty Plea) จะทำให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็วและคำพิพากษาลงโทษจำคุกจะแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ แต่การดำเนินคดีอาญาในกรณีจำเลยต่อสู้คดีเป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนและต้องนำหลักฐานที่ดี หรือเหตุผลที่ดีน่าสืบ เพื่อให้ศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิสูจน์ถึง “เจตนาร้าย” (Mens Rea) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกระทำความผิด คือ ถ้าโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยรู้ว่าการกระทำของตนเองเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์ จำเลยจะถูกพิพากษาว่า “มีความผิด” ทันที

2. การเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง

การเยียวยาความเสียหายทางแพ่งจะขึ้นอยู่กับกรณีการดำเนินคดีตามพยานหลักฐานโดยโจทก์มีภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ (Burden of Proof) ว่าจำเลยทำละเมิดโจทก์ หากศาลเชื่อว่าจำเลยละเมิดสิทธิของโจทก์ โจทก์ก็จะได้รับค่าชดเชยความเสียหายโดยอาศัยหลักการพื้นฐานดังนี้

⁸ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. 194.

(1) มาตรการคุ้มครองโดยคำสั่งศาล (Injunction)⁹

มาตรการคุ้มครองโดยคำสั่งศาล (Injunction) ใช้กับระบบกฎหมาย (Common Law) เป็นกรณีที่ผู้เสียหายร้องขอต่อศาล เพื่อให้ออกคำสั่งยับยั้งหรือระงับการละเมิดสิทธิของโจทก์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ก่อนพิจารณาคดี (Interlocutory Injunction) หรือระหว่างพิจารณาคดี (Final Injunction) การจงใจฝ่าฝืนคำสั่งศาลผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษจำคุกหรือปรับ

คำสั่งศาลกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนพิพากษาคดี เป็นมาตรการทางแพ่งที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วที่โจทก์จะใช้หยุดยั้งการกระทำละเมิด ในทางปฏิบัติจะมีผลต่อการดำเนินคดี เนื่องจากศาลจะมีคำสั่งโดยพิจารณาคำร้องของโจทก์ฝ่ายเดียว (Ex Parte) โจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำละเมิดสิทธิของโจทก์ โดยโจทก์รับรองความเสียหายหรือวางประกันความเสียหายที่จำเลยจะได้รับ โดยศาลจะมีคำสั่งให้จำเลยระงับ การกระทำละเมิดจนกว่าจะมีการพิจารณาคดีเสร็จสิ้น หรือให้จำเลยเปิดเผยพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือ มาตรการการจำหน่ายแจกจ่าย

เนื่องจากโดยปกติสิ่งบันทึกเสียงหรือภาพการแสดงที่ประชาชนนิยม จะอยู่ในความนิยมเพียงระยะสั้นก่อนที่ศาลจะพิพากษาคดีถึงที่สุด สำเนาสิ่งเหล่านี้ก็หมดคุณค่าทางเศรษฐกิจ หรือไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป คำสั่งของศาลจะอยู่ในดุลยพินิจของศาลระหว่างการพิจารณา คดี ผู้พิพากษาจะต้องเสี่ยงในการชั่งน้ำหนักระหว่างความเสียหายของโจทก์ หากไม่มีคำสั่งหรือ ความเสียหายของจำเลยที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่ง และชั่งน้ำหนักถึงความเสียหายที่โจทก์จะ ได้รับชดใช้ค่าเสียหายเมื่อคดีถึงที่สุดว่าเพียงพอหรือไม่และจำเลยอยู่ในฐานะที่จะจ่ายค่าเสียหาย ได้หรือไม่

(2) คำสั่ง Anton Piller Order¹⁰

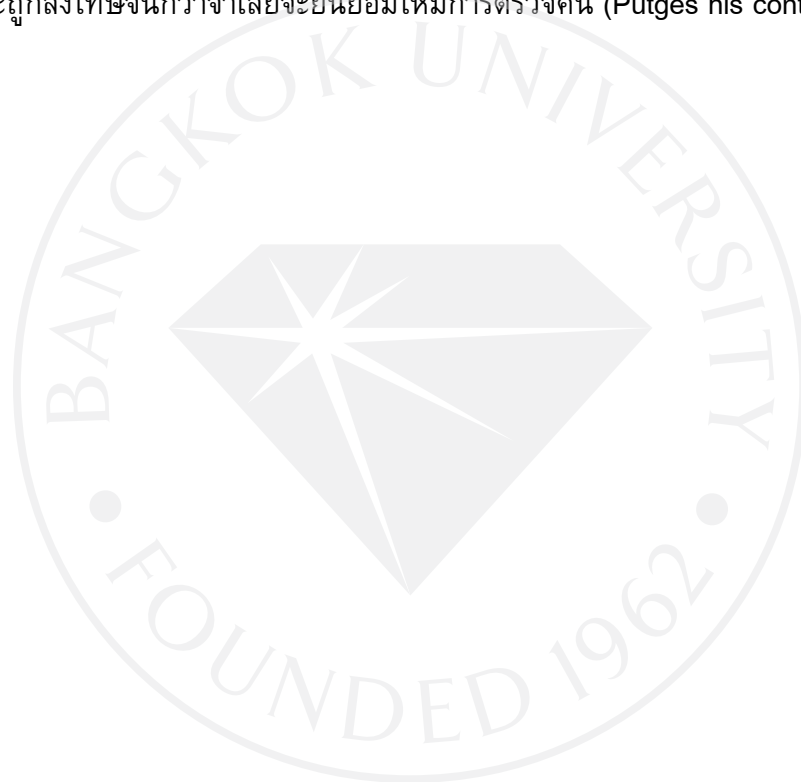
คำสั่ง Anton Piller Order เป็นคำสั่งของศาลสูงในประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1976 ในการพิจารณาระหว่าง Anton Piller KG V. Manufacturing Process Ltd. เมื่อผู้เสียหายร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฝ่ายเดียว (Ex parte) โดยไม่ได้ให้อีกฝ่ายคัดค้าน หากการพิจารณาคดีฝ่ายเดียวเมื่อมีมูลเชื่อถือได้และมีพยานหลักฐานชัดเจนว่า จำเลยครอบครองพยานเอกสารหรือ พยานหลักฐานซึ่งจะพิสูจน์การละเมิด ซึ่งจำเลยอาจทำลายหรือจำหน่ายจ่ายโอนจาก

⁹ Ibid. 205.

¹⁰ WIPO. (1988). Background reading material on Intellectual Property. 226-227.

ครอบครองของจำเลย ศาลอาจมีคำสั่งให้จำเลยหรือผู้ครอบครองสถานที่ ยินยอมให้โจทก์หรือทนายของโจทก์เข้าตรวจค้นสถานประกอบการของจำเลยได้ และคำสั่งนี้ทนายโจทก์จะมีอำนาจในการยึดสิ่งของที่ละเมิด เอกสาร และอุปกรณ์ที่พบอื่นๆ หรือปิดสถานที่เพื่อเก็บรักษาพยานหลักฐาน คำสั่งนี้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับหมายค้น (Search Warrant)

โดยโจทก์จะต้องรับประกันความเสียหายที่จำเลยจะได้รับต่อศาล จำเลยอาจต่อสู้ถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่จำเลยว่าร้ายแรงกว่าที่โจทก์ได้รับ หากจำเลยปฏิเสธหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว จำเลยก็จะถูกดำเนินคดีในฐานละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) ซึ่งจำเลยจะถูกกลงโทษจนกว่าจำเลยจะยินยอมให้มีการตรวจค้น (Putges his contempt)

บทที่ 3

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามหลักกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

วิวัฒนาการของกฎหมาย และลักษณะของการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญานั้น มักจะเริ่มจากการเจรจาในระบบประเทศคู่สัญญา ต่อมามีการพัฒนาไปในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเริ่มจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนามักมีความรู้สึกว้ากภัยภาพในการเจรจาการต่อรองมั กจะตกเป็นรองในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว และอีกทั้งภัยภาพในด้านการพัฒนาทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ ย่อมตกเป็นรองจึงมักไม่ให้ความร่วมมือ ถึงแม้จะปรากฏว่าสภาพความตกลงระหว่างประเทศพัฒนามาเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศ ต่างได้มีสร้างบทบัญญัติออกมาเพื่อ ให้ความคุ้มครองสิทธิในระหว่างประเทศเริ่มต้นจากประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก และตลอดจนประเทศอื่นๆ ในต่อมาก็แม้ไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกก็ถือปฏิบัติตามทำให้ขยายวงกว้างทางด้านเทคโนโลยี และการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศ ทำให้เกิดการสลายอาณาเขตที่เป็นอำนาจอธิปไตยอีกด้วย ระบบการค้าเสรี ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นกลไกหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า วางกฎกติกาข้อปฏิบัติในทางเดียวกัน ในการศึกษาในบทนี้ก็จะทำการศึกษาให้เห็นลักษณะของความสอดคล้องกันของกฎหมายที่นำมาใช้บังคับกัน ในระหว่างประเทศ

3.1 กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

รากฐานของการให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงเกิดขึ้นจากความตกลงระหว่างประเทศและอนุสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งได้มีคำจำกัดความและความหมายอันเป็นหลักของการให้ความคุ้มครอง ต่อมาแต่ละประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาระหว่างประเทศก็ได้มีการอนุวัติการตาม เพื่อให้มีความสอดคล้องตามความตกลงระหว่างประเทศและอนุสัญญาระหว่างประเทศ

3.1.1 ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้อนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961

สิทธิของนักแสดงถือเป็นสิทธิข้างเคียง (Neighboring Right) กับลิขสิทธิ์ ธี้อย่างหนึ่ง กฎหมายของหลายๆประเทศได้รับรองสิทธิประเภทนี้ตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับหนึ่ง คือ “International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations 1961” หรือ “Rome Convention” (ต่อไปในบทนี้จะเรียกว่าอนุสัญญากรุงโรม) ซึ่งเป็นอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครอง

สิทธิของนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรการแพร่เสียงแพร่ภาพ ผู้ร่างกฎหมาย พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้พิจารณาหลักเกณฑ์ในอนุสัญญากรุงโรมไว้เป็นมาตรฐาน ในการร่างกฎหมายของไทย แต่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของ อนุสัญญากรุงโรม ซึ่งจะมีเพียงความตกลง TRIPs (Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Rights) ที่มีผลผูกพันความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรฐานขั้นต่ำ ที่ความตกลง TRIPs ได้กำหนดไว้ อนุสัญญากรุงโรมจึงเป็นหลักการพื้นฐานที่นำมาพิจารณา ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง อันเป็นอนุสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความคุ้มครอง เกี่ยวกับสิทธิข้างเคียง (neighboring rights)

หลักพื้นฐานของการให้ความคุ้มครองตามอนุสัญญากรุงโรมจะมีลักษณะเช่นเดียวกับกับ อนุสัญญาอื่นๆ คือหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และหลักต่างตอบแทน (Reciprocity) เป็นพันธกรณีให้ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงระหว่าง ประเทศซึ่งกันและกัน

(1) หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ตามอนุสัญญากรุงโรมข้อ 2(2)¹¹ บัญญัติว่า “หลักการปฏิบัติอย่างคนชาติจะต้องตกอยู่ภายใต้การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นต่ำที่ บัญญัติรับรองไว้โดยเฉพาะอนุสัญญานี้” ซึ่งหมายถึง ประเทศภาคีจะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิ ขั้นต่ำที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาแก่คนชาติของประเทศภาคีอื่นๆ ของสัญญา แม้ว่าจะไม่ให้สิทธิ เหล่านั้นแก่คนชาติของตน

หลักพื้นฐานของหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติตามอนุสัญญากรุงโรมโดยปกติทั่วไป จะ เหมือนกับอนุสัญญาเบอร์ลิน แต่จะแตกต่างกันในกรณีของสิ่งที่ตกอยู่ภายใต้ความคุ้มครอง กล่าวคือสิ่งที่ตกอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของอนุสัญญากรุงโรมคือผู้รับประโยชน์ (Beneficiaries) แต่สิ่งที่ตกอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของอนุสัญญาเบอร์ลิน คือ งาน (Work)

(2) หลักการต่างตอบแทน (Reciprocity) อนุสัญญากรุงโรมไม่ได้บัญญัติหลักต่างตอบแทนไว้ชัดเจน แต่อนุสัญญากรุงโรมได้บัญญัติให้ประเทศสมาชิกสามารถทำข้อสงวนสิทธิบาง ประการตามข้อ 16 ซึ่งมีผลให้การบังคับใช้สิทธิตามอนุสัญญาแก่ประเทศสมาชิกอื่นๆ เป็นไป ตามข้อสงวนสิทธิตามหลักต่างตอบแทน

¹¹ Rome Convention (1961). Article 2 (2) “National treatment shall be subject to the protection specifically guaranteed, and the limitations specifically provided for, in this convention.

3.1.1.1 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงต่างประเทศ

ข้อ 4¹² ของอนุสัญญากรุงโรมได้บัญญัติเงื่อนไขการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงต่างประเทศ ถ้าได้กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

- 1) ได้ทำการแสดงในประเทศภาคีสมาชิกอื่น
- 2) การแสดงได้บันทึกในสิ่งบันทึก ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามข้อ 5 ของอนุสัญญากรุงโรม
- 3) งานการแสดงสดถูกสื่อสารโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามข้อ 6 ของอนุสัญญากรุงโรม

3.1.1.2 สิทธิของนักแสดง

- (1) คำนิยามของคำว่า “นักแสดง” (Performer)

ข้อ 3 (a)¹³ ของอนุสัญญากรุงโรม บัญญัตินิยามคำว่า “นักแสดง” (Performer) หมายถึง ผู้แสดง นักร้อง นักดนตรี นักเต้นรำ และบุคคลอื่น ๆ ที่แสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ และ แสดงตามบทหรือการแสดงในลักษณะอื่นใดของงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม อย่างไรก็ตามคำจำกัดความดังกล่าว เป็นการให้คำจำกัดความอย่างแคบซึ่งจะไม่รวมถึงผู้ที่ไม่แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม เช่น นักแสดงนาฏสารบันเทิง (Variety) หรือ นักกายกรรม (Acrobats) หรือนักกีฬา (Spots Personalities) หากเป็นคำจำกัดความอย่างกว้างจะรวมถึงการแสดงงานที่ตก

¹² Article 4 of the Rome Convention (1961) “Each contracting State shall grant national treatment to performers if any of the following conditions in met:

- 1) the performance takes place in another contracting State
- 2) the performance is incorporated in a phonogram which is protected under Article 5 of this Convention
- 3) the performance, not being fixed on a phonogram, is carried by broadcast which is protected by Article 6 of this Convention.”

¹³ Article 3 (a) of the Rome Convention (1961) “performer” means actors, singers, musicians, dancers, and other persons who act, sing, deliver, declaim, play in, or otherwise perform literary or artistic works;

เป็นสาธารณสมบัติ¹⁴ (Public domain) และไม่ใช่สาระสำคัญว่างานแสดงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่

คำจำกัดความของอนุสัญญากรุงโรมจะไม่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ไม่ได้แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม เช่น นักแสดงนาฏสาธิต (Variety) นักแสดงละครสัตว์ (Circus Artists) นักเล่นกล (Jugglers) นักกายกรรม (Acrobats) ตัวตลก (Clowns) นักกีฬา (Spots Personalities) หรือผู้ที่แสดงเพียงบทสั้นในละคร หรือ ภาพยนตร์ หรือ แสดงท่าทางล้อเลียน¹⁵

อนุสัญญากรุงโรมไม่ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “การแสดง” (Performance) แต่เมื่อได้พิจารณาแล้วจะหมายถึง การกระทำของนักแสดง¹⁶

(2) นักแสดงนาฏสาธิตและนักแสดงละครสัตว์ (Variety and circus artists)

แม้ว่าข้อ 3 (a) ของอนุสัญญากรุงโรมบัญญัติคำนิยามของ นักแสดง หมายถึง ผู้ซึ่งแสดงงานวรรณกรรมและศิลปกรรม แต่ข้อ 9¹⁷ ของอนุสัญญากรุงโรม บัญญัติให้ประเทศสมาชิกสามารถขยายการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงประเภทอื่นๆซึ่งไม่ได้ทำการแสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมได้ โดยการบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในประเทศสมาชิก

อนุสัญญากรุงโรมได้ชี้ให้เห็นว่า ประเทศสมาชิกไม่จำเป็นต้องให้ความคุ้มครองเฉพาะนักแสดงที่แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมเท่านั้น¹⁸ อาจขยายความคุ้มครองแก่นักแสดงประเภทอื่นๆ เช่น นักแสดงนาฏสาธิต นักแสดงละครสัตว์ นักแสดงกายกรรม นักแสดงตลก การแสดงบทละครสั้น (Sketches) หรือ การแสดงท่าทางล้อเลียน และในบางประเทศได้ขยายความคุ้มครองแก่นักแสดงนิยายพื้นเมือง (Performer of folklore) หรือบุคคลอื่นซึ่งการแสดงอยู่ในตัวเอง (Whose performance are self contained)

¹⁴ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. 194.

¹⁵ WIPO. (1981). Guide to the Rome Convention and to The Phonograms Convention. 21.

¹⁶ Ibid. 22.

¹⁷ Article 9 of the Rome Convention (1961). “Any Contracting State may, by domestic laws and regulation, extend the protection provided for in this Convention to artists who do not perform literary or artists works.”

¹⁸ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. 230.

เหตุผลเนื่องจากว่า “เมื่อการแสดงของพวกเขาถูกบันทึก หรือ แพร่เสียงแพร่ภาพออกสู่สาธารณชน คุณค่าของการแสดงจะน้อยลงและจะมีผู้สนใจซื้อบัตรเข้าชมน้อยลง ดังนั้นจึงควรให้ความคุ้มครองการแสดงของนักแสดงนานาชาติระดับนี้”

ในบางประเทศมีความประสงค์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่นักกีฬาที่ทำการแข่งขัน แต่ปัจจุบันก็ยังไม่มีประเทศใดให้ความคุ้มครองแก่นักกีฬา

(3) การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

อนุสัญญากรุงโรมได้วางหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง “กรณีการกระทำต่อการแสดงของนักแสดง โดยไม่ได้รับความยินยอมจากนักแสดงเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง” อนุสัญญากรุงโรมได้กำหนดให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงเท่าที่ได้ระบุไว้ในอนุสัญญาเท่านั้น และให้ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในประเทศสมาชิกในการหาแนวทางให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา

ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาจเลือกความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงที่เหมาะสม ซึ่งความผูกพันตามอนุสัญญากรุงโรมมีเพียงให้ประเทศสมาชิกจะต้องทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญากรุงโรมเท่านั้น อนุสัญญากรุงโรมบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงต่อการกระทำ ดังต่อไปนี้

(3.1) การแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากการแสดงของนักแสดง

ข้อ 7 (a)¹⁹ ของอนุสัญญากรุงโรมบัญญัติ ให้มีการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดง และการเผยแพร่การแสดงต่อสาธารณะโดยไม่ได้รับความยินยอมจากนักแสดง เว้นแต่เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือการเผยแพร่การแสดงที่มีการแพร่เสียงแพร่ภาพแล้วหรือมีการบันทึกไว้แล้วหรือที่เรียกว่า “การแสดงสด” (The Expression Live)

¹⁹ Article 7(a) of the Rome Convention (1961). “The broadcasting and the communication to the public, with out their consent, of their performance, except where the performance used in the broadcasting and the communication is itself already a broadcast performance or is made from a fixation;...”

(3.2) ข้อยกเว้นการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ เ ผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยไม่ต้องรับความยินยอมจากนักแสดง มี 4 ประการ²⁰

- 1) การแสดงซึ่งเคยถูกแพร่เสียงแพร่ภาพแล้ว เช่น ครั้งแรกการแสดงถูกแพร่เสียงแพร่ภาพแล้ว แต่ถูกแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำอีก
- 2) การแสดงถูกแพร่เสียงแพร่ภาพจากสิ่งบันทึก เช่น สิ่งบันทึกทำขึ้นเพื่อการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ สิ่งบันทึกเสียงที่ทำขึ้นเพื่อการค้า หรือ สิ่งบันทึกชั่วคราว (Ephemeral recording)
- 3) การแสดงถูกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่น การเปิดวิทยุหรือโทรทัศน์ในร้านอาหารหรือโรงแรม หรือร้านค้า หรือบนเครื่องบิน
- 4) การเผยแพร่การแสดงต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึก เช่น ตู้เพลง (Jukebox)

(3.3) การบันทึกการแสดงสดโดยไม่ได้รับความยินยอม²¹

ข้อ 7 (b) ของอนุสัญญากรุงโรม บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงที่จะห้ามการบันทึกการแสดงสดโดยไม่ได้รับความยินยอม ดังนั้น ความยินยอมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ บการบันทึกการแสดงสด ไม่ว่าจะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือการเผยแพร่ต่อสาธารณชนตรงหรือโดยวิธีอื่นใด²²

(3.4) การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาต

ในกรณีปกติ นักแสดงจะไม่มีสิทธิในการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงซึ่งได้ให้อนุญาตแล้วเนื่องจากจะเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของสิ่งบันทึก²³ เช่น ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ผู้ผลิตภาพยนตร์ หรือ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ สาเหตุที่นักแสดงไม่ได้สิทธิในการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง เนื่องจากองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพโต้แย้งว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพส่วนใหญ่

²⁰ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. 232.

²¹ Article 7 (b) of the Rome Convention (1961). “The fixation, without their consent, of their fixed performance;...”

²² WIPO. (1981). Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention. 37.

²³ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. 232.

จะทำจากสิ่งบันทึกเสียง จะเป็นการเพิ่มภาระอย่างมากให้แก่ผู้แพร่เสียงแพร่ภาพถ้าจะต้องขออนุญาตจากนักแสดงทุกครั้ง ที่ผู้แพร่เสียงแพร่ภาพต้องการทำซ้ำ”

แต่อย่างไรก็ตามนักแสดงมีสิทธิที่จะอนุญาตหรือห้ามทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง ใน 3 กรณี²⁴ ดังต่อไปนี้

(1) การทำซ้ำจากการบันทึกครั้งแรก ที่ทำขึ้นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากนักแสดง²⁵ เนื่องจากการบันทึกครั้งแรกต้องได้รับความยินยอมจากนักแสดง หากการบันทึกครั้งแรกไม่ได้รับความยินยอม สิ่งบันทึกนั้นย่อมผิดกฎหมาย นักแสดงก็ย่อมมีอำนาจที่จะอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ทำซ้ำจากสิ่งบันทึกนั้น

(2) การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกที่ทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อื่นนอกจากที่นักแสดงได้ให้ความยินยอม²⁶ จะต้องได้รับความยินยอมจากนักแสดง

(3) การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง เพื่อนำไปใช้ในกรณีที่ผิดไปจากข้อยกเว้นตามข้อ 15 ของอนุสัญญากรุงโรม²⁷ จะต้องได้รับความยินยอมจากนักแสดงอนุสัญญา กรุงโรมได้กำหนดไว้ 4 ประการ²⁸ ดังต่อไปนี้

ก. การบันทึกเพื่อใช้ประโยชน์ส่วนตัว

ข. การคัดลอก , ตัดตอนสั้นๆ เพื่อรายงานข่าวสารประจำวัน

ค. การบันทึกการแสดงชั่วคราวโดยองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสะดวกในการแพร่เสียงแพร่ภาพขององค์กร

²⁴ Ibid. 232.

²⁵ Article 7, 1 (c) (i) of the Rome Convention (1961). “If the original fixation itself, was made without their consent;...”

²⁶ Article 7, 1 (c) (ii) of the Rome Convention (1961). “If the reproduction is made for purposes different from those for which the performers gave their consent;...”

²⁷ Article 7, 1 (c) (ii) of the Rome Convention (1961). “If the original fixation was made in accordance with the provisions of Article 15, and the reproduction is made for purposes different from those referred to in those provisions.”

²⁸ Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right. 233.

ง. การบันทึกการแสดงเพื่อการเรียนการสอน หรือ ศึกษาวิจัย

(3.5) การนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยตรง

การผลิตสิ่งบันทึกเสียงเพื่อจำหน่าย เจตนาเพื่อต้องการให้ผู้ซื้อได้รับความบันเทิงจาก สิ่งบันทึกเสียง การที่มีผู้ใดนำสิ่ง บันทึกเสียงไปแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยตรงเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เป็นการนำสิ่งบันทึกเสียงนอกเหนือเจตนาเดิม ซึ่งเป็นที่รู้จัก กันในนามของการใช้ประโยชน์ขั้นที่สอง (Secondary Use) ข้อ 12²⁹ ของอนุสัญญากรุงโรม บัญญัติให้ผู้ใช้ประโยชน์ต้องจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ให้แก่นักแสดงหรือผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือทั้งสองฝ่าย

อนุสัญญากรุงโรมไม่ได้เสนอที่จะให้ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองในการนำสิ่ง บันทึกเสียงการแสดงไปเผยแพร่โดยการจ่ายค่าตอบแทนแต่ได้บัญญัติให้เป็นทางเลือกแก่ ประเทศสมาชิกที่จะให้ความคุ้มครองในลักษณะการจ่ายค่าตอบแทนหรือสิทธิเด็ดขาด หรือ อาจ ทำข้อสงวนตามข้อ 16 ของอนุสัญญาก็ได้

3.1.2 ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทาง ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods หรือ TRIPs)

การเจรจาความตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า ค .ศ. 1947 (General Agreement on Tariffs and Trade) หรือ GATT การเจรจาในรอบอุรุกวัย (Uruguay Round) เมืองปุนต้า เดล เอสเต ประเทศอุรุกวัย ถือเป็น การเจรจาที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงต่อกฎเกณฑ์การค้าโลกที่สำคัญมาก คือได้มีการหยิบยกปัญหาเรื่องสิทธิใน ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าบริการ อันได้แก่ การให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทาง ปัญญา ซึ่งเกิดจากประเทศอุตสาหกรรม เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Computer Program) ได้

²⁹ Article 12 of the Rome Convention (1961). "If a phonogram published for commercial purposes, or a reproduction of such phonogram, is used directly for broadcasting or for any communication to the public, a single equitable remuneration shall be paid by the user to the performers, or to the producers of the phonograms, or to both, Domestic law may, in the absence of agreement between these parties, lay down the conditions as to the sharing of this remuneration."

หามาตรการเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของตนสำหรับสินค้าที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยอาศัยเวทีการเจรจาระหว่างประเทศ

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ประเทศไทยและประเทศสมาชิกของ GATT ต่างได้เข้าลงนามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods หรือ TRIPs จากการที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกแห่งองค์การการค้าโลก และเพื่อร่วมที่จะลดการบิดเบือนและอุปสรรคในการค้าระหว่างประเทศ ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกต้องอนุวัติกฎหมายตาม TRIPs ซึ่งได้วางบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับสิทธิของนักแสดงไว้ดังนี้³⁰

1) ประเทศสมาชิก มีพันธกรณีจะต้องนำบทบัญญัติแห่งความตกลงนี้ไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน เพื่อให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามความตกลง TRIPs ซึ่งประเทศสมาชิกอาจให้ความคุ้มครองสูงกว่าที่ความตกลง TRIPs กำหนดไว้หรือกำหนดวิธีการที่เหมาะสมก็ได้

2) สิทธิของนักแสดงได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่ง โดยได้รับความคุ้มครองในเรื่องของการบันทึกเสียงและการเผยแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด ซึ่งนักแสดงจะได้รับความคุ้มครองอย่างน้อย 50 ปี

3) ในข้อ 14³¹ เกี่ยวกับการคุ้มครองนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง(การบันทึกเสียง) และองค์การแพร่เสียงแพร่ภาพในส่วนเกี่ยวกับการบันทึกการแสดงของตนบนสิ่งบันทึกเสียงนักแสดงจะสามารถห้ามการกระทำดังต่อไปนี้ได้ เมื่อกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากตน ได้แก่ การบันทึกการแสดงของตนซึ่งยังไม่มีกรบันทึก และการทำซ้ำซึ่งการบันทึกนั้นนักแสดงจะ

³⁰ มนัส มอมมัน. (2542). ปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดงในงานสิ่งบันทึกเสียง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 52.

³¹ Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Right Including Trade in Counterfeit Goods, Article 14:

In respect of a fixation of their performance on a phonogram, performers shall have the possibility of preventing the following acts when undertaken without their authorization: the fixation of their unfixed performance and the reproduction of such fixation. Performers shall also have possibility of preventing the following acts when undertaken without their authorization: the broadcasting by wireless means and the communication to the public of their live performance.

สามารถห้ามการกระทำดังต่อไปนี้ได้ด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากตน รวมทั้งการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยวิธีไร้สายและการเผยแพร่การแสดงของตนสู่สาธารณชน

4) ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงจะมีสิทธิที่จะอนุญาตหรือห้ามทำซ้ำทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสิ่งบันทึกเสียงของตน³²

5) องค์การแพร่เสียงแพร่ภาพจะมีสิทธิที่จะห้ามการกระทำดังต่อไปนี้ เมื่อกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากตน ได้แก่ การบันทึก การทำซ้ำซึ่งการบันทึกและการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำโดยวิธีไร้สาย ตลอดจนการเผยแพร่ทางโทรทัศน์ของตนสู่สาธารณชน ในกรณีที่สามารถทำได้ให้สิทธิดังกล่าวแก่องค์การแพร่เสียงแพร่ภาพสมาชิกดังกล่าวจะกำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์ในเรื่องของการแพร่เสียงแพร่ภาพมีความเป็นไปได้ที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำข้างต้นได้ ทั้งนี้ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1971

6) อายุการคุ้มครองที่มีอยู่ภายใต้ความตกลงนี้ที่ให้แก่นักแสดง และผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง จะคงอยู่อย่างน้อยที่สุดจนกระทั่งถึงเวลาสิ้นสุดระยะเวลา 50 ปี นับจากวันสิ้นสุดปีปฏิทินที่บันทึกการแสดง หรือมีการแสดงอายุการคุ้มครองที่ให้ตามวรรค 3 จะคงอยู่อย่างน้อยที่สุด 20 ปี จากวันสิ้นสุดปีปฏิทินซึ่งมีการแพร่เสียงแพร่ภาพ

7) เกี่ยวกับสิทธิที่ให้ภายใต้วรรค 1, 2 และ 3 นี้สมาชิกใดอาจกำหนดเงื่อนไข ข้อจำกัด ข้อยกเว้น และข้อสงวนเท่าที่ได้รับอนุญาต ตตามอนุสัญญากรุงโรม อย่างไรก็ตามบทบัญญัติข้อ 18 ของอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1971 จะใช้บังคับโดยอนุโลมกับสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงในสิ่งบันทึกเสียงด้วย³³

³² Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Right Including Trade in Counterfeit Goods, Article 14 (2):

Producers of phonograms shall enjoy the right to authorize or prohibit the direct or indirect reproduction of their phonograms.

³³ Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Right Including Trade in Counterfeit Goods, Article 14 (4), (5);

(4) The provisions of Article 11 in respect of computer programs shall apply mutatis mutandis to producers of phonograms and any other right holders in phonograms as determined in a Member's law. If on 15 April 1994 a Member has in force a system of equitable remuneration of right holders in respect of the rental of phonograms, it may maintain such system provided that the

3.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายต่างประเทศ

จากการให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงของกฎหมายระหว่างประเทศโดยเริ่มมีการให้ความคุ้มครองตามอนุสัญญากรุงโรมซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ถูกกำหนดโดยอนุสัญญา ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ต่อมาประเทศที่เป็นสมาชิกต่างได้มีการออกกฎหมายหรืออนุวัติกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญากรุงโรม โดยในแต่ละประเทศก็ได้นำบทบัญญัติหลักของอนุสัญญากรุงโรมซึ่งถือได้ว่าเป็นแม่บท

3.2.1 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงที่สอดคล้องกับอนุสัญญากรุงโรม โดยได้มีการรื้อฟื้นกฎหมายตามโดยได้มีการคำนึงของคำว่านักแสดงไว้อย่างกว้างมุงสื่อถึงเจตนาที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงโดยครอบคลุมถึงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยกำหนดเป็นงานนาฏกรรม คุ้มครองสอดคล้องกับอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ที่ให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์

3.2.1.1 ความหมายของคำว่า “นักแสดง”

เดิมประเทศอังกฤษได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับนักแสดงโดยให้ความคุ้มครองผู้แสดงนาฏกรรมและดนตรีกรรม ตามกฎหมายคุ้มครองผู้แสดงนาฏกรรมและดนตรีกรรมใน The Dramatic and Musical Performer's Protection Act 1925 ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 ประเทศ

commercial rental of phonograms is not giving rise to the material impairment of the exclusive right of reproduction of right holders.

(5) The term of the protection available this Agreement to performers and producers of phonograms shall last at least until the end of a period of 50 years computed from the end of the calendar year in which the fixation was made or the performance took place. The term of protection granted pursuant to paragraph 3 shall last for at least 20 years from the end of the calendar year in which the broadcast took place.

(6) Any Member may, in relation to the rights conferred under paragraphs 1, 2 and 3 provide for conditions, limitations, exceptions and reservations to the extent permitted by the Rome Convention. However, the provisions of Article 18 of the Berne Convention (1971) shall also apply, mutatis mutandis, to the rights of performers and producers of phonograms in phonograms.

อังกฤษได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961 จึงได้มีการอนุวัติการตามโดยมีการบัญญัติกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 โดยมาตรา 180 (2) กำหนดให้สิทธิของนักแสดงครอบคลุมถึงการแสดงทุกประเภทที่แสดงนาฏกรรม การเต้น การแสดงละครใบ้ การแสดงดนตรี การอ่านหรือการกล่าวงานวรรณกรรม การแสดงละครใบ้ การแสดงดนตรี การอ่านหรือการกล่าวงานวรรณกรรม การแสดงหลากหลาย หรือการแสดงอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึง รวมถึงการแสดงกายกรรม หรือนักเล่นกล แต่ไม่รวมถึงนักกีฬา เช่น นักเตะกระบ๋าดำน้ำ

จากความหมายของลักษณะของการแสดงข้างต้นก็สามารถสื่อให้เห็นถึงลักษณะของนักแสดงว่ามีลักษณะตามการสื่อสารออกมา โดยใช้การแสดงเป็นข้อกำหนดลักษณะของสิทธิของนักแสดง ซึ่งตามกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 ของประเทศอังกฤษได้ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงโดยอนุญาตให้กระทำการได้ดังต่อไปนี้³⁴

3.2.1.1.1 การบันทึกทั้งหมดหรือส่วนสำคัญของการแสดง หมายถึง การบันทึกภาพหรือเสียงดังต่อไปนี้

- 1) บันทึกโดยตรงจากการแสดงสด
- 2) บันทึกจากการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือบันทึกจากรายการเคเบิลการแสดง
- 3) บันทึกโดยตรงหรือโดยอ้อมจากสิ่งบันทึกการแสดงอื่นๆ

3.2.1.1.2 การแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือการให้บริการรายการเคเบิลทั้งหมดหรือส่วนสำคัญของการแสดง

กฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 มาตรา 6 (1) ได้บัญญัติความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพ และการบริการรายการเคเบิล ไว้ดังนี้

³⁴ ประสิทธิ์ รวมนสิน. (2539). การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 93.

การแพร่เสียงแพร่ภาพ หมายถึง การส่งสัญญาณภาพ เสียงหรือข้อมูลอื่นใดไร้สาย ซึ่งสาธารณชนสามารถรับสัญญาณได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อแสดงต่อสมาชิก และการแพร่เสียงแพร่ภาพโครงสร้างที่เกี่ยวข้อง

การบริการรายการเคเบิล หมายถึง การให้บริการเกี่ยวกับการส่งภาพ เสียง หรือข้อมูลอื่นใดโดยระบบโทรคมนาคม หรือโดยการส่งคลื่นแม่เหล็กไร้สายไปยังผู้รับ ดังนี้

- (1) ในหลายสถานที่และในเวลาเดียวกันหรือต่างเวลาโดยผู้รับที่แตกต่างกัน
- (2) เพื่อแสดงให้แก่สมาชิกโดยทั่วไป
- (3) การแสดงต่อสาธารณะทั้งหมดหรือส่วนสำคัญของการแสดงจากสิ่งบันทึก
- (4) การแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือการให้บริการทางการรายการเคเบิลจากสิ่งบันทึก
- (5) การนำเข้าสิ่งที่มีผิดกฎหมาย เว้นแต่การนำเข้าที่ใช้ประโยชน์ส่วนตัว
- (6) การครอบครองสิ่งบันทึกที่มีผิดกฎหมายเพื่อการค้า เช่น ขายให้เช่า เสนอหรือนำออกแสดงเพื่อขายหรือให้เช่า หรือจำหน่ายแจก

3.2.1.2 สิทธิของนักแสดงถูกละเมิดโดยบุคคลผู้ซึ่งปราศจากความยินยอม

หากมีการกระทำละเมิดสิทธิของนักแสดงตามกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 ได้วางบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของนักแสดงไว้ในมาตรา 182³⁵ คือ

³⁵ Copyright, Designs and Patent Act, 1988, Article 182

- (1) A performer's rights are infringed by a person who, without his consent-
 - (a) makes, otherwise than for his private and domestic use, a recording of the whole or any substantial part of a qualifying performance, or
 - (b) broadcast live, or includes live in a cable programmer service, the whole or any substantial part of a qualifying performance.

1) ทำการบันทึกทั้งหมดหรือส่วนสำคัญ ซึ่งงานการแสดง นอกเหนือจากกา ไร้ส่วนตัว และภายในวงจำกัด หรือ

2) การแพร่ภาพแพร่เสียงการแสดงสด หรือรวมทั้งการบริการเคเบิลโปรแกรมทั้งหมด หรือบางส่วนซึ่งงานการแสดง

3.2.1.3 การยินยอมไม่ถือเป็นการละเมิด

การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงที่จะถูกนำมากำหนดความเสียหายใน ส่วนนี้จะไม่ถูกนำมาใช้ถ้าจำเลยโต้แย้งโดยแสดงว่าในเวลาของการละเมิดเขาเชื่อ หรือมีเหตุอัน ควรเชื่อได้ว่าได้มีการให้ความยินยอมแล้วและได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับแสวงหาประโยชน์จากสิ่ง บันที่การแสดงตามกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 ตามมาตรา 183³⁶ คือ

สิทธิของนักแสดงจะถูกละเมิดโดยบุคคลผู้ซึ่งปราศจากความยินยอม

a) การแสดง หรือการเล่นต่อสาธารณชนทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งงาน
การแสดง

b) การแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือรวมทั้งการให้บริการทางเคเบิลโปรแกรม
ไม่ว่าทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ซึ่งงานการแสดง

(2) In an action for infringement of a performer's rights brought by virtue of this section damages shall not be awarded against a defendant who shows that at the time of the infringement he believed on reasonable grounds that consent had been given.

³⁶ Copyright, Designs and Patent Act, 1988, Article 183:

A performer's rights are infringed by a person who, without his consent-

(a) shows or plays in public the whole or any substantial part of a qualifying performance, or

(b) broadcasts or includes in a cable programmer service the whole or any substantial part of a qualifying performance, by means of a recording which was, and which that person knows or has reason to believe was, made without the performer's consent.

ในความหมายของการบันทึกที่มีขึ้นและซึ่งบุคคล ซึ่งรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าทำโดยปราศจากความยินยอมจากนักแสดง

การนำเข้าและการแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ ตามมาตรา 184³⁷ บัญญัติว่า

1) สิทธิของนักแสดงจะถูกละเมิดโดยบุคคลผู้ซึ่งปราศจากความยินยอม

(1) นำเข้ามาในราชอาณาจักร นอกเหนือไปจากการใช้ส่วนตัวและใช้ในวงจำกัดหรือ

(2) ในส่วนของกระบวนการทางธุรกิจ ขายหรือนำออกให้เช่า เสนอหรือนำออกขายหรือเช่า หรือจำหน่ายสิ่งบันทึกการแสดงซึ่งมีขึ้นและที่บุคคลนั้นรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2) การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงที่ถูกนำมากำหนดในส่วนนี้ จำเลยแสดงว่าการบันทึกที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการได้มาโดยปราศจากการรู้โดยตนเองหรือผู้ที่มีอยู่ก่อน การเยียวยาที่จะนำมาปรับ คือ ค่าเสียหาย ที่จะจ่ายตามสมควรไม่เกินกว่าการกระทำที่มีการถูกฟ้องร้อง

3) ตามข้อ 2) การได้โดยปราศจากการรู้ หมายถึง บุคคลผู้ได้มาซึ่งการบันทึกไม่รู้ หรือไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นการบันทึกที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

³⁷ Copyright, Designs and Patent Act, 1988, Article 184:

(1) A performer's rights are infringed by a person who, without his consent-

(a) imports into the United Kingdom otherwise than for his private and domestic use, or

(b) in the course of a business possesses, sells or lets for hire, offers or exposes for

sale or hire, or distributes, a recording of a qualifying performance which is, and which that person knows or has reason to believe is, an illicit recording.

(2) Where in an action for infringement of a performer's rights brought by virtue of this section a defendant shows that the illicit recording was innocently acquired by him or a predecessor in title of his, the only remedy available against him in respect of the infringement is damages not exceeding a reasonable payment in respect of the act complained of.

(3) In subsection (2) "innocently acquired" means that the person acquiring the recording did not know and had no reason to believe that it was illicit recording.

นอกจากนี้ การกระทำละเมิดในสิทธิของนักแสดงยังได้มีการจำแนกออกได้เป็นสองประเภท ตามหลักของการละเมิดสิทธิโดยทั่วไป ดังนี้

การละเมิดสิทธิโดยตรง (Direct Infringement) อันเป็นการกระทำละเมิดตามกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 มาตรา 182 อันเป็นการกระทำโดยตรงต่อการแสดงสด โดยปราศจากความยินยอมของนักแสดง โดยการทำบันทึก แพร่เสียงแพร่ภาพรวมทั้งการให้บริการทางเคเบิลโปรแกรม และการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยการถ่ายทอดสัญญาณทางโทรภาพ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือจัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพโดยเก็บเงินหรือผลประโยชน์อื่นในทางการค้า

การละเมิดสิทธิโดยอ้อม (Indirect Infringement) ซึ่งการกระทำละเมิดโดยอ้อมนี้ถือว่าเป็นการละเมิดชั้นรอง (Secondary Infringement) การกระทำละเมิดที่ไม่ได้กระทำโดยตรงต่องานแสดงของนักแสดง ตามกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 มาตรา 183 อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้กระทำละเมิดรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง แล้วกระทำเพื่อการค้ากำไร โดยขายมิไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือเสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชนแจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักแสดง นำเข้าหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งบันทึกการแสดงของนักแสดงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของนักแสดง

อายุการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในกฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 มาตรา 191 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองในสิทธิของนักแสดงมีกำหนดระยะเวลา 50 ปี นับจากวันสุดท้ายของปีปฏิทินที่การแสดงได้เกิดขึ้น ซึ่งการ ให้ความคุ้มครองสิทธินั้นจะมีระยะเวลาเท่ากับงานอันมีลิขสิทธิ์ในสิ่งบันทึกเสียงและภาพยนตร์

3.2.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1992 ได้ให้ความหมายของนักแสดงไว้ในมาตรา 2 (1) (iv) นักแสดง หมายถึง ผู้แสดง นักเต้น นักร้อง และบุคคลอื่นที่แสดงรวมทั้งผู้ควบคุมหรือผู้อำนวยการแสดง³⁸

³⁸ กฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1992 มาตรา 2 (1) (vi) performers means actors, dancers, musician singers and other persons who give a performance as well as those who conduct or direct a performance.

3.2.2.1 สิทธิของนักแสดง

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงญี่ปุ่น ได้มีการบัญญัติไว้เกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงว่าเป็น สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงและสิทธิเกี่ยวกับการได้รับค่าตอบแทน ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังนี้³⁹

1) สิทธิในการบันทึกเสียงหรือภาพ เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงในการอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้บันทึกเสียงหรือภาพของการแสดง ผู้บันทึกเสียงหรือภาพโดยไม่ได้รับอนุญาต จากนักแสดงถือเป็นการละเมิดสิทธิในการบันทึกของนักแสดง

การบันทึกเสียง ตามมาตรา 2 วรรค 1 (8) ของกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศญี่ปุ่น ค.ศ. 1992 หมายถึง การบันทึกเสียงในวัสดุและสามารถบันทึกได้จำนวนมาก และมาตรา 2 วรรค 1 (9) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า บันทึกภาพ หมายถึง การบันทึกภาพอย่างต่อเนื่อง บนวัสดุและ สามารถบันทึกได้จำนวนมากดังนั้นสิทธิของการบันทึกตามมาตรา 91 จะรวมถึงการทำซ้ำสิ่ง บันทึกเสียงหรือภาพของการแสดง

2) สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพส่งเสียงตามสาย โดยนักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวใน การอนุญาตหรือห้ามแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือส่งสัญญาณตามสาย โดยจำกัดเฉพาะตามสาย เท่านั้น

3.2.2.2 กำหนดระยะเวลาให้ความคุ้มครอง

สิทธิของนักแสดงในประเทศญี่ปุ่น มีอายุการให้ความคุ้มครองเป็นระยะเวลา 50 ปี โดย จำกัดการแสดงไว้เป็นจำพวก ดังต่อไปนี้

- 1) การแสดงในประเทศญี่ปุ่น
- 2) การแสดงที่บันทึกบนสิ่งบันทึกเสียงได้รับความคุ้มครองในประเทศญี่ปุ่น

³⁹ ประสิทธิ์ รามสิน. (2539). การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 84, 145, 146, 147.

- 3) การแสดงที่ถูกละเมิดโดยการใช้เสียงแพร่ภาพได้รับความคุ้มครองในญี่ปุ่น
- 4) การแสดงที่ถูกละเมิดโดยการใช้สัญญาณทางสายที่ได้รับความคุ้มครองในญี่ปุ่น
- 5) การแสดงที่ประเทศญี่ปุ่นมีภาระหน้าที่ต้องให้ความคุ้มครองภายใต้อนุสัญญากรุงโรม

3.3 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย

จากการที่กฎหมายระหว่างประเทศได้ให้ความคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ งานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ออกสู่สาธารณชน สิทธิที่บุคคลทั้งสามประเภทได้รับนั้นเรียกว่า “สิทธิข้างเคียง” (Neighboring Right)

ในอดีตประเทศไทยได้ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิข้างเคียงเฉพาะงานแพร่เสียงแพร่ภาพ และโสตทัศนวัสดุในฐานะงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แต่ก็มีได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง เนื่องจากหลักกฎหมายไทยต้องการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์งาน หรือผู้รับโอนลิขสิทธิ์เท่านั้น ดังนั้นนักแสดงซึ่งโดยทั่วไปแล้วไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งานแต่เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ส่งผลให้การบันทึกการแสดงหรือการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงของนักแสดง แม้จะไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงนั้นๆ ก็มิถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง อีกทั้งจะเห็นได้ว่าการแสดงไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่จะสามารถทำการครอบครองได้ตามมาตรา 1336 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องอาศัยการตีความในเรื่องทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุไม่มีรูปร่างแต่อาจถือเอาได้ ในการฟ้องร้องดำเนินคดีฐานละเมิดหรือผิดสัญญาซึ่งเป็นการยุ่งยากในการนำสืบนิติสัมพันธ์และความเสียหายที่นักแสดงได้รับ

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้ในหมวด 2 ซึ่งสื่อให้เห็นได้ว่าผู้ยกร่างได้เจตนาที่จะไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในฐานะงานอันมีลิขสิทธิ์ เนื่องจากหลักพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นมีขึ้นเพื่อต้องการให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ที่ได้แสดงออกมาโดยวิธีหรือรูปแบบ บออย่างใดแล้ว ซึ่งแตกต่างกับสิทธิของนักแสดงที่เป็นการให้ความคุ้มครองลักษณะ หรือ สีสภาพการแสดงออกหรือบุคลิกภาพของบุคคล

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ หรือ ประเทศเยอรมนีได้มีการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์แต่ได้ทำการแยกหมวดการคุ้มครองไว้โดยเฉพาะเช่นเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย เนื่องจากเห็นว่าสิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่คาบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลิขสิทธิ์ แต่สิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่ขยายเพิ่มขึ้นในฐานะผู้เผยแพร่ผลงานเช่นเดียวกับผู้แปลเช่นเดียวกับผู้แปลหรือผู้พิมพ์งานลิขสิทธิ์⁴⁰ ดังนั้นผู้ร่างจึงได้แยกบัญญัติสิทธิของนักแสดงไว้เป็นเอกเทศอีกหมวดหนึ่งแต่ทั้งนี้ก็ยังรวมอยู่ในกฎหมายลิขสิทธิ์นั่นเอง

3.3.1 ความหมายของนักแสดง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของไทยได้บัญญัติความหมายของคำว่า “นักแสดง” ไว้ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ว่าเป็นนักแสดงถึง ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด”

จากนิยามที่ปรากฏในมาตรา 4 ข้างต้นนั้นพอจะพิจารณาได้ว่า นักแสดง ได้แก่ ผู้ที่ทำการแสดง ผู้ที่ทำการเล่นดนตรี ผู้ที่ทำการร้อง เต้น รำ และผู้ที่ทำการแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด

แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าคำนิยามดังกล่าวข้างต้น นั้นไม่ได้กำหนด ประเภทของนักแสดงที่สามารถจะได้รับความคุ้มครองไว้โดยเฉพาะ จึงก่อให้เกิดประเด็นปัญหาในการพิจารณาว่านักแสดงประเภทใดที่จะถือว่าเป็นนักแสดงที่อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

อนึ่ง ได้มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไว้หลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

1. “...จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่าการคุ้มครองอาจขยายไปถึงผู้แสดงงานซึ่งไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ก็ได้ แต่ผู้ที่ได้รับการคุ้มครองน่าจะจำกัดอยู่ที่ “ศิลปิน” (Artists) คือ เป็นผู้แสดงที่เกี่ยวกับศิลปะแขนงใดแขนงหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงสื่อความหมายได้ด้วยคำพูด เสียงร้อง หรือ

⁴⁰ WIPO. (1988). Background reading material on Intellectual property. 218.

ท่าทาง กล่าวคือคำว่า “แสดง” นั้นไม่น่าจะหมายความรวมไปถึงผู้ที่กระทำการบางอย่างที่ไม่ใช่ การสื่อความหมายในทางศิลปะ ดังนั้นนักกีฬาจึง ไม่น่าจะเป็นนักแสดงตามความหมายของ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ แต่อย่างไรก็ดียังคงมีการแสดงออกบางชนิดที่มีลักษณะ ก้ำกึ่งว่าเป็นการแสดง (Performance) หรือเป็นเพียงแค่การเล่นกีฬา (Sports) เช่น การเต้นรำ การเล่นยิมนาสติกลีลาประกอบดนตรี เป็นต้น ในกรณีเช่น นี้จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาไปถึง วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีการแสดงออกเช่นนั้นว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเพียงแค่การ แข่งขันกีฬาหรือต้องการให้เป็นการแสดง”⁴¹

2. “...นักแสดงเป็นเพียงผู้แสดงตามบท หรือเป็นผู้ถ่ายทอดวรรณกรรมหรือดนตรีกรรม ไปสู่สาธารณชน มิใช่ผู้สร้างงานวรรณกรรมหรือดนตรีกรรม กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองอย่าง สิทธิข้างเคียง นักแสดงอาจเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ลิเก ละครร้อง นักเล่นดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ ไม่ว่าจะเป็นักแสดงเต้นโขนรามเกียรติ์ นักรำนาฏศิลป์ นักเต้นบัลเลต์ ผู้แสดง ท่าทางตามบท เช่น ผู้แสดงละครใบ้ ผู้ร้องผู้แสดงกล่าวตามบท เช่นละครโทรทัศน์ในสมัยก่อนผู้ แสดงไม่ต้องท่องบท แต่พูดตามที่มีผู้บอกบทซึ่งเป็นแสดงสด ผู้พากย์ภาพยนตร์หรือภาพยนตร์ โทรทัศน์ ก็ถือเป็นนักแสดง หรือผู้พากย์ในลักษณะอื่น ก็ถือว่าเป็นนักแสดง เช่น ผู้พากย์การ แข่งขันกีฬาที่มีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ซึ่งไม่มีบทมาก่อน เป็นต้น”⁴²

3. “...คำว่า “นักแสดง” ในที่นี้หมายถึง ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ที่ แสดงท่าทางร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด ซึ่งมีความหมายที่กว้างไม่ จำกัดว่าจะเป็นนักแสดงในประเภทใดหรือบทใด ไม่ว่าจะเป็พระเอก นางเอก ตัวโกง ตัวตลก บทนางร้ายและไม่จำกัดเวที แม้แต่ตลกคาเฟ่ ก็ยังถือเป็นนักแสดงตามความหมายนี้ แต่ในทาง ปฏิบัติแล้ว คำว่า นักแสดงที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ มักจะเป็นนักร้องเป็นส่วน ใหญ่”⁴³

⁴¹ รัชชัย ศุภผลศิริ. (2529). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม. 233.

⁴² ปริญญา ดีผดุง. (2546). กฎหมายลิขสิทธิ์ คู่มือการศึกษา วิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หจก.จิรัชการพิมพ์. 193.

⁴³ วิมาน กฤตพลวิมาน. (2545). กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ดวง กมล (2520) จำกัด. 155.

3.3.2 สิทธิของนักแสดง

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นักแสดงมีสิทธิ 2 ประการดังนี้

3.3.2.1 สิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Rights)

ในเรื่องสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงนี้สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 3 ส่วนดังนี้

1) ขอบเขตของสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติเรื่องขอบเขตของสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงไว้ในมาตรา 44⁴⁴ ว่าสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงนั้นมี 3 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง

การแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนตาม มาตรา 44 นี้จะต้องเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดงที่ยังไม่ได้มีการบันทึกไว้ (Fixation) เช่น การแสดงสด (Live Performance) ต่อสาธารณชน เป็นต้น

(2) สิทธิในการบันทึกการแสดงที่ยังไม่ได้มีการบันทึก (Unfixed Performance)

สิทธิประการนี้เป็น สิทธิของนักแสดงในการบันทึกการแสดงของตนในกรณีที่ยังไม่เคยมีการบันทึกการแสดงนั้นไว้ก่อน เช่น นักแสดงผู้หนึ่งเปิดการแสดงทั้งหมด 10 รอบ โดยที่การแสดงในรอบที่ 1-9 นั้นเป็นการแสดงสดไม่มีมีการบันทึกภาพและเสียงของการแสดงและไม่เคยมี

⁴⁴ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 44 “นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ดังต่อไปนี้

(1) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็น การแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว

(2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่ได้มีการบันทึกไว้แล้ว

(3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้า ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 53”

การแพร่เสียงแพร่ภาพต่อสาธารณชนแต่อย่างใด แต่ในการแสดงรอบที่ 10 นั้นนักแสดงผู้ทำการแสดงมีสิทธิที่จะทำการบันทึกการแสดงของตนโดยอาจจะบันทึกลงในวีดิทัศน์ก็ได้

(3) สิทธิในการทำซ้ำของนักแสดง

สิทธิในการทำซ้ำนี้สามารถแบ่งได้ทั้งหมด 3 กรณีคือ

(3.1) สิทธิในการทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง

สิทธิในการทำซ้ำนี้เป็นสิทธิที่มีไว้เพื่อใช้ในการยับยั้งความเสียหายมิให้งานที่ผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตแพร่หลายต่อไป เช่น นักแสดงผู้หนึ่งได้เปิดการแสดงขึ้นแล้วมีผู้บันทึกการแสดงนั้นไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงผู้หนึ่ง ก็ จะส่งผลให้นักแสดง สามารถทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงของผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้บันทึกการแสดงได้

(3.2) สิทธิในการทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

กรณีนี้เป็นกรณีที่นักแสดงได้อนุญาตให้ผู้อื่นทำการบันทึกการแสดงเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งแล้วนักแสดงอาจทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่นก็ได้ แต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจะนำสิ่งบันทึกการแสดงไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากวัตถุประสงค์ที่ตนได้รับอนุญาตเฉพาะการทำการบันทึกในครั้งนั้นๆไม่ได้ เช่น นักแสดงผู้หนึ่งอนุญาตให้คณะนิติศาสตร์บันทึกการแสดงของตนไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการหารายได้ในงานคืนสู่เหย้า ดังนั้นนักแสดงผู้หนึ่งก็สามารถที่จะทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวเพื่อนำออกจำหน่ายหากำไรในท้องตลาดได้ แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามคณะนิติศาสตร์จะนำเอาสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตในครั้งนี้นำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากการวางขายในงานคืนสู่เหย้าไม่ได้

(3.3) สิทธิในการทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิตามมาตรา

53

กรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้บันทึกการแสดงของนักแสดงไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง แต่การทำในครั้งนั้นสามารถอ้างข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงได้ ดังนั้นนักแสดงมีสิทธิที่จะทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวได้ เช่น นักแสดงผู้หนึ่งได้จัดการแสดงขึ้น และได้มีผู้มา

บันทึกการแสดงนั้นเพื่อใช้ในการรายงานข่าวซึ่งเป็นกรณีที่สามารถอ้างข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงได้ ดังนั้นนักแสดงผู้นั้นสามารถที่จะทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าสิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา 44 นั้นเป็นสิทธิในทางนิเสธ (Negative Right) กล่าวคือหากผู้ใดมาทำการตามมาตรา 44 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือโดยไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดงก็อาจถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงได้

2) เงื่อนไขการได้มาซึ่งสิทธิแต่เพียงผู้เดียว

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติเรื่องเงื่อนไขในการได้มาซึ่งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงไว้ในมาตรา 47⁴⁵ ว่าการได้มาซึ่งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์เรื่องบุคคลในส่วนของสัญชาติและที่อยู่ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในเรื่องของสถานที่ที่มีการแสดงเกิดขึ้น กล่าวคือ นักแสดงจะมีสิทธิในการแสดงได้ก็ต่อเมื่อนักแสดงผู้นั้นได้ผ่านเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) นักแสดงผู้นั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย หรือ

(2) การแสดงส่วนใหญ่ของนักแสดงผู้นั้นได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยซึ่งก็คือ ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับทางการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods) หรือ TRIPs นั้นเอง

⁴⁵ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 47 “ให้นักแสดงมีสิทธิในการแสดงตามมาตรา 44 หากเป็นไปตาม เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) นักแสดงนั้นมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ

(2) การแสดงหรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย”

3) อายุการคุ้มครองสิทธิแต่เพียงผู้เดียว

สำหรับอายุของการคุ้มครองสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ของนักแสดงภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยนั้นเป็นไปทำนองเดียวกันกับความตกลง TRIPs⁴⁶ โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 49⁴⁷ ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 49 ได้กำหนดระยะเวลาของ การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในทางกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงตามมาตรา 44 โดยสิทธิของนักแสดงในการแพร่เสียงแพร่ภาพและเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดงตามมาตรา 44 (1) ให้มีอายุแห่งการคุ้มครองห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการแสดง ส่วนสิทธิของนักแสดงในการบันทึกการแสดงตามมาตรา 44 (2) และการทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงตามมาตรา 44 (3) ให้มีอายุแห่งการคุ้มครองห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดงนั้น

3.3.2.2 สิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

บทบัญญัติมาตรา 45 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิของนักแสดงที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการที่มีบุคคลใดได้รับประโยชน์จากสิ่งบันทึกเสียงการแสดง อันเป็นการรับรองสิทธิของนักแสดงให้ได้รับค่าตอบแทนที่สมควรจะได้ อย่างไรก็ตาม ในเรื่องสิทธิในการได้ค่าตอบแทนของนักแสดงนี้สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 3 หัวข้อดังต่อไปนี้

1) ขอบเขตของสิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติเรื่องสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดงไว้ในมาตรา 45⁴⁸ ว่านักแสดงที่จะมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนนั้นจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่ง ดังต่อไปนี้

⁴⁶ ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) ข้อ 14 (5) “อายุของการคุ้มครองที่มีอยู่ภายใต้ความตกลงนี้ ที่ให้แก่นักแสดง และผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง จะคงอยู่อย่างน้อยที่สุด จนกระทั่งถึงเวลาสิ้นสุดระยะเวลา 50 ปี นับจากวันสิ้นสุดปีปฏิทิน ซึ่งได้มีการบันทึกการแสดง หรือมีการแสดง...”

⁴⁷ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 49 “สิทธิของนักแสดงตาม มาตรา 44 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปี ปฏิทินของปีที่มีการแสดง ในกรณีที่มีการบันทึกการแสดงให้ มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ของปีที่มีการบันทึกการแสดง”

(1) มีผู้นำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้วหรือสำเนาของงานนั้นออกแพร่เสียงโดยตรง

สิ่งที่นำออกแพร่เสียงโดยตรงตามข้อนี้ คือ สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือสำเนาของสิ่งบันเทิงเสียงนั้น กล่าวคือ มาตรา 45 นี้ให้สิทธิในการที่นักแสดงจะได้รับค่าตอบแทนเฉพาะการที่บุคคลอื่นนำสิ่งบันเทิงเสียงไปเผยแพร่เท่านั้น หาได้รวมถึงการเผยแพร่งานโสตทัศนวัสดุที่ได้บันทึกภาพการแสดงนั้นไม่ ส่วนคำว่า “แพร่เสียงโดยตรง” นั้นหมายถึง การนำงานออกสู่สาธารณชนโดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียงหรือการแพร่เสียงทางโทรทัศน์นั่นเอง⁴⁹

(2) มีผู้นำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงซึ่งได้นำออก เผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์การค้าแล้ว หรือสำเนาของงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง

ค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่นักแสดงนั้นให้นักแสดงและผู้จัดทำตกลงกันว่าควรเป็นจำนวนเท่าไรจึงจะเป็น “ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม” ในกรณีที่ไมอาจตกลงกันได้ ให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทนให้ โดยคำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น ทั้งนี้ คู่กรณีอาจอุทธรณ์คำสั่งได้โดยอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการลิขสิทธิ์ภายใน 90 วัน นับแต่วันได้รับคำสั่งของอธิบดี และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ถือเป็นที่สุด

⁴⁸ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 45 “ผู้ใดนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายใน แก่สิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด”

⁴⁹ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 “งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หมายความว่า งานที่นำออกสู่สาธารณชนโดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์หรือโดยวิธีการอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกัน”

2) เงื่อนไขการได้มาซึ่งสิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 48⁵⁰ ได้กำหนดให้นักแสดงมีสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนจากการที่ผู้ใดได้ทำการแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสิ่งบันทึกเสียงหรือสำเนาของงานนั้นตามที่มาตรา 45 บัญญัติไว้ หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ก) นักแสดงผู้นั้นมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ในขณะที่มีการบันทึกเสียงการแสดงนั้นหรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิในการได้รับค่าตอบแทน หรือ

ข) การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย หรือใน ประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

จากเงื่อนไขข้างต้นจะพิจารณาได้ว่า การได้มาซึ่งสิทธิโดยการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดงนี้เป็นไปตามเกณฑ์บุคคลในสัญชาติและถิ่นที่อยู่ ตลอดจนเกณฑ์ในเรื่องสถานที่ที่มีการบันทึกเสียงการแสดงนั่นเอง ส่วนอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยก็คือความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับทางการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods) หรือ TRIPs นั้นเอง

⁵⁰ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 48 “ให้นักแสดงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตาม มาตรา 45 หากเป็นไป ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) นักแสดงมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ในขณะที่มีการ บันทึกเสียงการแสดงนั้นหรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิ หรือ

(2) การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้น เกิดขึ้นใน ราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิ ของนักแสดงซึ่งประเทศไทย เป็นภาคีอยู่ด้วย”

3) อายุของการคุ้มครองสิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

บทบัญญัติมาตรา 50⁵¹ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ได้กำหนดระยะเวลาของการคุ้มครองสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนจากผู้ที่น่าสืบทอดสิทธิการแสดง ซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า หรือนำสำเนาของงานนั้น ไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงตามมาตรา 45 โดยให้มีอายุแห่งการคุ้มครองห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการบันทึกเสียงการแสดงนั้น อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าอายุการคุ้มครองสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยนั้นมีระยะเวลาเท่ากับที่กำหนดในความตกลง TRIPs แต่จะยาวกว่าที่บัญญัติไว้ใน The Rome Convention ซึ่งให้ความคุ้มครองเพียงแค่ 20 ปีเท่านั้น⁵²

3.3.2.3 การละเมิดสิทธิของนักแสดง

เมื่อนักแสดงแต่ละคนมีสิทธิต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดไว้อันได้แก่การกระทำ หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นกระทำการอันเกี่ยวกับการแสดงตามมาตรา 44 และการได้รับค่าตอบแทนในการแพร่เสียงหรือเผยแพร่สิ่งบันทึกเสียงการแสดงตามมาตรา 45 แล้ว หากมีบุคคลใดมากระทำการใดๆตามมาตรา 44 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือกระทำการตามมาตรา 45 โดยไม่จ่ายค่าตอบแทนใดๆแก่นักแสดง ย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้นได้กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงผู้นั้นตามมาตรา 52⁵³ แล้ว

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 52 ได้กำหนดถึงการกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงไว้ 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 การกระทำการตามมาตรา 44 (1)-(3) ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง

กรณีที่ 2 การไม่จ่ายค่าตอบแทนซึ่งเป็นสิทธิของนักแสดงผู้นั้นให้แก่นักแสดง ตามมาตรา 45

⁵¹ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 50 “สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการบันทึกเสียงการแสดง”

⁵² โปรดดูความตกลง TRIPs, Article 14 Paragraph 5 และ The Rome Convention, Article 14.

⁵³ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 52 “ผู้ใดกระทำการใดๆอย่างหนึ่งตามมาตรา 44 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือไม่จ่ายค่าตอบแทนตามมาตรา 45 ให้ถือว่าผู้นั้นละเมิดสิทธิของนักแสดง”

3.3.2.4 การบริหารสิทธิของนักแสดง

เนื่องจากการที่นักแสดงเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ตามมาตรา 44 และเป็นผู้มีสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนตามมาตรา 45 นักแสดงจึงมีภาระในการบริหารสิทธิของตนในทางต่างๆ เช่น การห้ามบุคคลอื่นกระทำการใดๆ ที่ถือว่าเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง การตรวจตราการกระทำที่เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดสิทธิในการได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนการเรียกร้องค่าตอบแทน เป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติคงเป็นการยากที่นักแสดงจะบริหารจัดการสิทธิของตนเองได้ทั้งนี้อาจจะเพราะข้อจำกัดในระยะเวลาและเรื่องความชำนาญ

ดังนั้นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 46⁵⁴ จึงได้บัญญัติรับรองสิทธิให้แก่นักแสดงในกรณีที่มีการแสดงหรือการบันทึกเสียงการแสดงใดมีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงเหล่านั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อดูแลหรือบริหารเกี่ยวกับสิทธิของตนได้ อันเป็นหลักเกณฑ์ที่มีที่มาจากอนุสัญญากรุงโรม Article 8⁵⁵ นั่นเอง

อย่างไรก็ดี แม้เป็นกรณีนักแสดงคนเดียวก็สามารถที่จะตั้งตัวแทนเพื่อดูแลหรือบริหารสิทธิของตนได้เช่นกัน ตัวแทนของนักแสดงนี้อาจจะเป็นนักแสดงในกลุ่มด้วยตนเอง หรือเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลก็ได้ เช่น สมาคมนักแสดง เป็นต้น

3.3.2.5 การโอนสิทธิของนักแสดง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 51⁵⁶ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการโอนสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และมาตรา 45 ไว้ดังนี้

⁵⁴ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 46 “ในกรณีที่การแสดงหรือการบันทึกเสียงการแสดงใดมีนักแสดง มากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงเหล่านั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อดูแลหรือบริหารเกี่ยวกับ สิทธิของตนได้”

⁵⁵ อนุสัญญากรุงโรม Article 8 “Any contracting State may, by its domestic laws and regulations, specify the manner in which performers will be presented in connection with the exercise of the rights if several of them participate in the same performance.”

⁵⁶ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 51 “สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และมาตรา 45 ย่อมโอนให้แก่กันได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองก็ได้ ในกรณีที่มิ้นักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงมีสิทธิโอนเฉพาะสิทธิส่วนที่เป็นของตนเท่านั้น

(1) สิทธิของนักแสดงยอมโอนให้แก่กันได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เช่น ตกลงโอนสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงให้บุคคลหนึ่ง ในขณะที่ตกลงโอนสิทธิในการบันทึกการแสดงให้แก่อีกบุคคลหนึ่ง เป็นต้น

(2) สามารถที่จะโอนสิทธิของนักแสดงโดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองในมาตรา 49 หรือมาตรา 50 ก็ได้

(3) ในกรณีการแสดงที่มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไปอันทำให้นักแสดงแต่ละคนมีสิทธิในการแสดงนั้น นักแสดงมีสิทธิโอนเฉพาะสิทธิส่วนที่เป็นของตนเท่านั้น

(4) สัญญาโอนสิทธิของนักแสดงจะต้อง ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน และผู้รับโอน มิฉะนั้นถือว่าสัญญาโอนสิทธิของนักแสดงนั้นตกเป็นโมฆะตามมาตรา 152 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะมิได้กระทำให้ถูกต้องตามแบบแห่งนิติกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้

(5) ถ้ามิได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอนสิทธิของนักแสดงไว้ ให้ถือว่าเป็นการโอนที่มีกำหนดระยะเวลา 3 ปี

3.3.2.6 การบังคับสิทธิและการดำเนินคดี

1) การบังคับสิทธิ

เมื่อมีการละเมิดสิทธิของนักแสดงขึ้น นักแสดงสามารถบังคับใช้สิทธิเรียกร้องของตนได้ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา ดังนี้

การโอนโดยทางอื่นนอกจากทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน และผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนที่มีกำหนดระยะเวลาสามปี”

ก. การใช้สิทธิทางแพ่ง

(1) สิทธิในการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิด โดยศาลจะกำหนดค่าเสียหายให้แก่นักแสดงโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย และการสูญเสียประโยชน์ตลอดจนค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของนักแสดง ตามมาตรา 64⁵⁷

(2) การขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลระงับหรือละเว้นการกระทำซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของนักแสดง ตามมาตรา 65⁵⁸

ข. การใช้สิทธิทางอาญา

(1) การเรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดได้รับโทษทางอาญา คือ โทษจำคุกหรือโทษปรับแล้วแต่กรณี ตามมาตรา 69⁵⁹

(2) การมีสิทธิได้รับค่าปรับกึ่งหนึ่งของค่าปรับทั้งหมด ตามมาตรา 76⁶⁰

(3) การเรียกร้องให้เพิ่มโทษแก่ผู้ที่เคยกระทำความผิดแล้ว ตามมาตรา 73⁶¹

⁵⁷ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 64 “ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงด้วย”

⁵⁸ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 65 “ในกรณีที่มีหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าบุคคลใดกระทำการหรือกำลังจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงอาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวระงับ หรือละเว้นการกระทำดังกล่าวนั้นได้ คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ในการเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 64”

⁵⁹ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 69 “ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 52 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็น การกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁶⁰ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 76 “ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับส่วนที่เกิน จำนวนเงินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงได้รับแล้วนั้น”

(4) กรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย ตามมาตรา 74⁶²

(5) บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง และยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ละเมิดอยู่ให้ตกเป็นของเจ้าของสิทธิของนักแสดง ส่วนสิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิดให้ริบ ตามมาตรา 75⁶³

3.3.2.7 ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

กฎหมายได้มีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงเป็นไปในทำนองเดียวกันกับเรื่องลิขสิทธิ์ดังต่อไปนี้

(1) ให้สันนิษฐานว่างานที่มีการฟ้องร้องกันนั้นเป็นสิทธิของนักแสดง ตามมาตรา 62 วรรค 1⁶⁴

(2) ให้สันนิษฐานว่าโจทก์เป็นเจ้าของสิทธิของนักแสดง เว้นแต่จำเลยจะโต้แย้งว่าไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของสิทธิของนักแสดง หรือโต้แย้งสิทธิของโจทก์ ตามมาตรา 62 วรรค 1 ตอนท้าย

⁶¹ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 73 “ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปีกระทำความผิด ต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

⁶² พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 74 “ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย”

⁶³ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 75 “บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 69 หรือมาตรา 70 ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ส่วนสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดให้ ริบเสียทั้งสิ้น”

⁶⁴ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 62 วรรคหนึ่ง “คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่างานที่มีการฟ้องร้องในคดีนั้น เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ และโจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ในงานดังกล่าว เว้นแต่จำเลยจะโต้แย้งว่าไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง หรือโต้แย้งสิทธิของโจทก์”

(3) ให้สันนิษฐานว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของชื่อ หรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อเป็นนักแสดง ตามมาตรา 62 วรรค 2⁶⁵

(4) ให้สันนิษฐานว่าบุคคลผู้พิมพ์โฆษณา เป็นเจ้าของสิทธิของนักแสดง ในกรณีที่เป็นงานที่ไม่มีชื่อหรือผู้มีชื่อเป็นเจ้าของสิทธิไม่ได้อ้างสิทธิของตน ตามมาตรา 62 วรรค 3⁶⁶

3.3.2.8 อายุความ

เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดโทษหากมีการละเมิดสิทธิของนักแสดงไว้ทั้งโทษทางแพ่งและโทษทางอาญา ดังนั้นอายุความในการฟ้องร้องคดีจึงสามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้

(1) อายุความในการฟ้องร้องคดีแพ่ง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 63⁶⁷ ได้กำหนดให้ฟ้องร้องภายในระยะเวลา 3 ปีนับแต่เจ้าของสิทธิของนักแสดงรู้ถึงการละเมิดและได้รู้ตัวผู้ ละเมิด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่มีการละเมิด

(2) อายุความในการฟ้องคดีอาญา

กรณีนี้เจ้าของสิทธิของนักแสดงจะต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เพราะความผิดอาญฐานละเมิดสิทธิของนักแสดงนั้นเป็นความผิดอันยอม

⁶⁵ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 62 วรรคสอง “งานใดมีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อของบุคคลใดที่อ้างว่าตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงแสดงไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของชื่อหรือสิ่งที่ ใช้แทนชื่อนั้นเป็นผู้ สร้างสรรค์หรือนักแสดง”

⁶⁶ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 62 วรรคสาม “งานใดไม่มีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ หรือมีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ แต่มิได้อ้างว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดง และมีชื่อหรือสิ่งใดที่ใช้แทน ชื่อของบุคคลอื่นซึ่งอ้าง ว่าเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์และผู้โฆษณาแสดงไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์และผู้โฆษณานั้นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงในงานนั้น”

⁶⁷ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 63 “ห้ามมิให้ฟ้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิ ของนักแสดงรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง”

ความกันได้ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 66⁶⁸ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96

ส่วนอายุความในการฟ้องร้องคดีอาญานั้นเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 คือมีกำหนดระยะเวลา 1-10 ปีตามแต่ระวางโทษของความผิดนั้น

3.3.2.9 การขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา

ในกรณีที่มีหลักฐานโดยชัดแจ้งว่า บุคคลใดกระทำการหรือกำลังจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง เจ้าของสิทธิของนักแสดงอาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวระงับ หรือละเว้นการกระทำดังกล่าวนั้นก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาได้ ตั้งที่ปรากฏในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 65 แต่ทั้งนี้คำสั่งของศาลจะไม่ตัดสิทธิของเจ้าของสิทธิของนักแสดงในการเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 64

⁶⁸ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 66 “ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้”

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในกรณีรายการเรียลลิตีโชว์ เกมโชว์การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา การเดินแฟชั่นและการแสดงมายากล

ในสถานการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าได้มีการเรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในสาขาต่างๆเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลแก่เจ้าของผลงานหรือนักแสดงต่าง ๆ นั้น แต่ด้วยข้อจำกัดของกฎหมายจึงส่งผลเป็นว่าผู้ที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายเรื่องสิทธิของนักแสดงนั้น จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เท่านั้น ดังนั้นนักแสดงในบางสาขาถึงแม้จะเป็นนักแสดงตามความเป็นจริงก็ตาม แต่ก็อาจไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงก็ได้

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าผู้ที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายเรื่องสิทธิของนักแสดง จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความในเรื่องขอบเขตของคำว่านักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ขึ้นว่านักแสดงที่ได้ทำการแสดงประเภทไหนหรือสาขาไหนจะถือว่าเป็น “นักแสดง” ตามความหมายของพระราชบัญญัติดังกล่าว

จากกรณีปัญหาข้างต้นผู้เขียนสามารถพิจารณาได้ว่า พ.ร.บ.พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “นักแสดง” ไว้ในมาตรา 4 ว่า “นักแสดง หมายความว่า ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบท หรือในลักษณะอื่นใด” เมื่อพิจารณาจากคำนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเภทของการแสดงอันก่อให้เกิดสิทธิของนักแสดงตามลักษณะของการแสดงต่อสาธารณชนนั้นสามารถแยกได้เป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การแสดงทางนาฏกรรม อันได้แก่ การรำ การเต้น การทำท่าทาง หรือการแสดง ประกอบเป็นเรื่องเป็นราวและการแสดงโดยวิธีใบ้ ซึ่งนักแสดงทางนาฏกรรมนี้ เช่น นักเต้น นักรำ นักแสดงละครเวที และนักแสดงละครใบ้ เป็นต้น โดยเป็นการแสดงซึ่งมีที่มาจากงานสร้างสรรค์ประเภทงานนาฏกรรมเป็นหลัก

2. การแสดงทางดนตรีกรรม อันได้แก่ การเล่นดนตรี การขับร้องเพลงไม่ว่าจะมีทำนองและคำร้อง หรือมีทำนองอย่างเดียวก็ตาม เช่น นักดนตรีและนักร้อง โดยทั้งนี้เป็นการแสดงซึ่งมีที่มาจากงานสร้างสรรค์ประเภทงานดนตรีกรรม

3. การอ่าน ท่องหรือกล่าวทางวรรณกรรม อันได้แก่ การกล่าว การพากย์ตามที่กำหนดไว้ในงานนิพนธ์ต่าง ๆ ให้สาธารณชนได้ฟัง ซึ่งนักแสดงทางวรรณกรรมนี้ก็อย่างเช่น นักอ่าน ทำนองเสนาะ นักพากย์ภาพยนตร์ และนักปาฐกถาต่างๆ เป็นต้น โดยมีการใช้งานประเภทวรรณกรรมเป็นสาระสำคัญในการอ่าน ท่อง หรือกล่าวนั้น

4. การแสดงในลักษณะอื่นใด อันได้แก่การเล่นอื่นๆ หรือการแสดงที่ไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใดๆ เป็นสิ่งในการแสดง โดยมากการแสดงในประเภทนี้จะเป็นการแสดงที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้แสดงเป็นหลัก เช่น นักแสดงกายกรรม เป็นต้น

ดังนั้นหากนักแสดงผู้ใดได้ทำการแสดงอันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังที่กล่าวไว้ข้างต้น นักแสดงผู้นั้นก็สามารถถือได้ว่าเป็นนักแสดงตามความหมายในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันสามารถได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงได้

แต่อย่างไรก็ตาม จากการแบ่งประเภทของการแสดงข้างต้นนั้นทำให้เกิดข้อสังเกตได้ดังต่อไปนี้

ข้อสังเกตที่ 1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงไว้เฉพาะการแสดงสด (Live Performance) เท่านั้น ดังนั้นแม้นักแสดงคนใดจะทำการแสดงอันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในประเภทของการแสดง 4 ประเภทข้างต้น แต่ถ้าหากการแสดงนั้นไม่ใช่การแสดงสด นักแสดงคนนั้นก็จะได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นหลักการเดียวกันกับที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961 นั้นเอง

แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการแสดงที่ยังไม่ได้มีการบันทึกการแสดง ไว้ นักแสดงผู้นั้นก็ยังคงได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 (2) ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กล่าวคือ นักแสดงผู้นั้นมีสิทธิที่จะทำการบันทึกการแสดงของตนที่ยังไม่ได้มีการบันทึกไว้แล้วนั่นเอง

ข้อสังเกตที่ 2 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงนักแสดงที่ได้ทำการแสดงโดยไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใดๆ เป็นสื่อในการแสดงด้วย ซึ่งกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายไทยไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่แตกต่างไปกับหลักการที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961 แต่อย่างไรก็ตาม กล่าวคือแม้อนุสัญญากรุงโรม Article 3 (a) จะได้ให้คำจำกัดความของคำว่านักแสดงไว้โดยมีเจตนารมณ์ให้มีขอบเขตครอบคลุมเพียงแค่นั้น กแสดงที่ได้

แสดงออกซึ่งงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมเท่านั้น แต่หากทำการพิจารณาใน Article 9 ก็จะทำให้เห็นว่าอนุสัญญาดังกล่าวได้บัญญัติให้ประเทศสมาชิกสามารถขยายการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงประเภทอื่นซึ่งไม่ได้ทำการแสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมก็ได้ ทั้งนี้โดยการบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของประเทศสมาชิก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นได้ว่าอนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961 นั้นไม่ได้บังคับว่าจะต้องให้การคุ้มครองเฉพาะนักแสดงที่แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมเท่านั้น แต่อาจขยายความคุ้มครองไปถึงนักแสดงประเภทอื่นๆได้

ดังนั้นการที่กฎหมายไทยได้ให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงนักแสดงที่ได้ทำการแสดงโดยไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใดๆ เป็นสื่อในการแสดงนั้นจึงไม่เป็นการขัดกับหลักการสากลที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงโรม ค.ศ. 1961 แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะได้ให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงนักแสดงที่ได้ทำการแสดงโดยไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใดๆ เป็นสื่อในการแสดงด้วยแล้ว แต่ทั้งนี้การแสดงดังกล่าวก็ต้องไม่ใช่การแสดงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 มิเช่นนั้นแล้วผู้ที่ทำการแสดงที่มีลักษณะดังกล่าวก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงแต่อย่างใด

ข้อสังเกตที่ 3 การที่จะพิจารณาว่านักแสดงผู้ใดจะเป็นนักแสดงตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันอาจจะได้รับ ความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงได้นั้นจะต้องพิจารณาไปถึงเจตนาของนักแสดงผู้นั้นด้วยว่ามีเจตนาที่จะให้ถึงขั้นของการแสดงเพื่อความบันเทิงหรือไม่ กล่าวคือ ไม่เพียงแต่นักแสดงจะต้องทำการแสดงอันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในประเภทของการแสดง 4 ประเภทข้างต้นในรูปแบบของการแสดงสดแล้ว แต่นักแสดงผู้นั้นยังจะต้องมีเจตนาที่จะให้การกระทำหรือการแสดงออกของตนนั้นเป็นการแสดงที่ให้ความบันเทิงด้วย

สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจะทำการนำหลักเกณฑ์ต่างๆที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและพิจารณาดังที่ปรากฏในข้างต้นมาวิเคราะห์ในกรณีของผู้ที่เข้าแข่งขันในรายการเรียลลิตี้โชว์ เกมโชว์ การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา การเดินแฟชั่น การแสดงมายากล และผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์ว่าผู้ที่ทำการแสดงดังกล่าวจะอยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือไม่ ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 ผู้ที่เข้าแข่งขันในรายการเรียลลิตี้โชว์

โดยทั่วไปแล้วรายการเรียลลิตี้โชว์นั้นมักจะมีลักษณะหรือรูปแบบในการดำเนินรายการที่เน้นไปถึงเรื่องราวการดำเนินชีวิตของผู้เข้าแข่งขันนับตั้งแต่ย่างก้าวแรกของการสมัคร จนกระทั่งไปถึงการเป็นผู้ชนะ ดังนั้นผู้เข้าแข่งขันจึงมีการแสดงออกซึ่ง อารมณ์ต่างๆ ในระหว่างที่ได้ทำการแข่งขัน เช่น โกรธ เศร้า เสียใจ ผิดหวังหรือดีใจ เป็นต้น ซึ่งทุกช่วงเวลาที่เกิดขึ้นนั้นจะถูกบันทึกไว้แล้วค่อยนำมาถ่ายทอดออกสู่สาธารณะทางรายการโทรทัศน์

จากรูปแบบของการดำเนินรายการข้างต้น จะเห็นได้ว่าแม้ผู้เข้าแข่งขันจะได้มีการแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่างๆ ในระหว่างการแข่งขัน อีกทั้งยังมีการดำเนินกิจกรรมอันหลากหลายให้ผู้ชมได้ติดตามชมกัน แต่ก็พิจารณาได้ว่าผู้เข้าแข่งขันนั้นมีโชว์นักแสดงตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

เหตุผลที่ 1 จะเห็นได้ว่าผู้เข้าแข่งขันในรายการเรียลลิตี้โชว์นั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะทำการแสดงใดๆ เพื่อที่จะให้เกิดความบันเทิง แม้ว่าผู้เข้าแข่งขันจะรับรู้แล้วก็ตามว่ามีการบินที่ภาพของตนอยู่ตลอดเวลา แต่ผู้เข้าแข่งขันเพียงแต่ทำการแข่งขันโดยยินยอมให้มีการนำเอาการดำเนินชีวิตประจำวันของตนออกเผยแพร่สู่สาธารณชนเพื่อเรียกคะแนนนิยมเท่านั้น

เหตุผลที่ 2 ผู้เข้าแข่งขันไม่ได้ทำการแสดงซึ่งงานใดๆ อันจะถือได้ว่าเป็นการแสดงออกเพื่อความบันเทิงต่อสาธารณชนได้ เนื่องจากรายการดังกล่าวมีเพียงแต่การนำเสนอการดำเนินชีวิตประจำวันในระหว่างการแข่งขันของผู้เข้าแข่งขันเท่านั้น

ด้วยข้อจำกัดต่างๆ ของรูปแบบรายการเรียลลิตี้โชว์จึงส่งผลให้ผู้เข้าแข่งขันในรายการเรียลลิตี้โชว์นั้นไม่ใช่นักแสดงตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงไม่อาจได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงได้

กรณีที่ 2 ผู้เข้าแข่งขันในรายการเกมโชว์

ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินรายการของรายการเกมโชว์นั้นมักจะเป็นกรณีที่ทางรายการได้เชิญบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเป็นกลุ่มเพื่อมาทำการแข่งขันชิงรางวัลต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นตัวเงินหรือสิ่งของก็ได้ โดยการแข่งขันนั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของแต่ละรายการ เช่น รายการ ก. มีรูปแบบการแข่งขันเป็นการตอบคำถาม ส่วนรายการ ข. มีรูปแบบการแข่งขันเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งตลอดระยะเวลาของรายการจะเห็นได้

ว่าผู้เข้าแข่งขันได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งยังมี การแสดงท่าทาง และอารมณ์ปรากฏ ออกมาให้เห็นด้วย

จากรูปแบบการดำเนินรายการข้างต้นสามารถพิจารณาได้ว่าผู้เข้าแข่งขันในรายการเกมโชว์ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นดาราทหรืบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นเพียงแคบุคคลทั่วไปนั้น มิได้เป็นผู้ แสดงการแสดงใดๆ เพื่อความบันเทิงอันจะถือได้ว่าเป็นนักแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองในเรื่อง สิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยมีเหตุผลดังนี้

เหตุผลที่ 1 สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้ที่เข้ามาทำการแข่งขันในรายการเกมโชว์นั้น ต่างก็มีเจตนาเพียงแต่ทำการเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อชิงรางวัลที่ทางรายการได้กำหนดเอาไว้โดย ไม่ได้มีเจตนาที่จะทำการแสดงใดๆ ต่อสาธารณชน

เหตุผลที่ 2 การดำเนินกิจกรรมต่างๆของผู้เข้าแข่งขันในระหว่างที่ทำการแข่งขันนั้นมิ อาจถือได้ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งงานใดๆ ของผู้เข้าแข่งขัน หากแต่เป็นเพียงแต่เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นในระหว่างการแข่งขันเท่านั้นนั่นเอง

เหตุผลที่ 3 ผู้ชมรายการเกมโชว์ต่างๆนั้นแม้จะได้รับความบันเทิงจากรายการดังกล่าว แต่ก็เห็นได้ว่าสิ่งที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมนั้นก็คือรูปแบบการดำเนินรายการของแต่ละรายการ และความนิยมชมชอบในตัวผู้เข้าแข่งขันเท่านั้น หากใช้ความบันเทิงที่เกิดจากการแสดงของผู้เข้า แข่งขันแต่อย่างใด เนื่องจากผู้เข้าแข่งขันไม่ได้กระทำการแสดงใดๆนั่นเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าผู้เข้าแข่งขันในรายการเกมโชว์แม้จะเป็นรายการที่ ถ่ายทอดสดก็ตาม ก็มีได้อยู่ในขอบเขตของการเป็นนักแสดงตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันจะได้รับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงได้

แต่อย่างไรก็ตามมีข้อที่น่าสังเกตตรงที่ว่าในปัจจุบันรายการเกมโชว์ต่างๆ นั้นเริ่มที่จะ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินรายการโดยการให้ผู้เข้าแข่งขันทำการแสดงต่างๆ เช่นการร้อง เพลง หรือการแสดงละครสั้นๆ ในกรณีนี้ก็จะถือได้ว่าผู้เข้าแข่งขันนั้นได้มีเจตนาที่จะแสดงออก ซึ่งงานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม งานวรรณกรรม หรืองานในลักษณะอื่นใดเพื่อความบันเทิง แล้ว และหากรายการเกมโชว์นั้นเป็นรายการที่ถ่ายทอดสด หรือเป็นการบันทึกรายการที่ยังไม่ เคยมีการบันทึกไว้ ก็จะส่งผลกลายเป็นว่าผู้เข้าแข่งขันคนดังกล่าว นั้นเป็นนักแสดงอันอาจจะ ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ .ศ. 2537 แต่ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนได้ทำการแสดงเท่านั้น

กรณี 3 ผู้ที่ทำการแสดงในรายการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา : นักกีฬา และ ผู้บรรยายการแข่งขันกีฬา

ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาแต่ละประเภทนั้นมักจะมีลักษณะหรือรูปแบบรายการที่คล้ายคลึงกันคือจะเป็นการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างที่ทำการแข่งขัน เพื่อให้ผู้ชมสามารถติดตามสถานการณ์กีฬาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาได้ ดังนั้นจึงเป็นปกติธรรมดาที่จะมีภาพของนักกีฬาที่ทำการแข่งขันอยู่ปรากฏออกมาในระหว่างการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬานั้นๆ เช่น การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลก็จะมีภาพของนักกีฬาที่กำลังวิ่ง หรือเตะลูกฟุตบอลปรากฏออกมา เป็นต้น นอกจากนั้นในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาก็มักจะมีผู้บรรยายเพื่อทำการบรรยายเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างการแข่งขันเพื่อเพิ่มรรถรสของผู้ชมด้วย

กรณีนักกีฬา

กรณีนี้จะเห็นได้ว่านักกีฬาที่ทำการแข่งขันกีฬาที่ถ่ายทอดสดในแต่ละประเภทนั้นไม่อาจถือได้ว่าเป็นนักแสดงตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

เหตุผลที่ 1 การเล่นกีฬาของบรรดานักกีฬาแต่ละคนในการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ เช่น การแข่งขันฟุตบอล การแข่งขันพายเรือ การแข่งขันฮอกกี้น้ำแข็งหรือการแข่งขันบาสเก็ตบอลนั้น ไม่สามารถที่จะถือได้ว่าเป็นการแสดง ซึ่งงานใดๆเพื่อความบันเทิงต่อสาธารณชน หากแต่เป็นเพียงเหตุการณ์อันเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาที่เกิดขึ้นเท่านั้น

เหตุผลที่ 2 นักกีฬาที่ทำการแข่งขันกีฬานั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะให้กิริยา ท่าทางต่างๆที่ตนได้แสดงออกมาในระหว่างการแข่งขันนั้นเป็นการแสดงซึ่งความบันเทิง หากแต่เป็นเพียงแค่การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติอย่างไม่มีระบบระเบียบอันเกิดขึ้นในการแข่งขันกีฬาเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม มีกรณีที่น่าสังเกตคือ หากมีการประยุกต์ด้วยการนำการเล่นกีฬามาประกอบเข้ากับลักษณะการแสดงประเภทอื่นๆ จนทำให้เกิดการกำหนดรูปแบบการแสดงที่แน่นอน เช่น การแสดงการว่ายน้ำในท่าทางที่พร้อมเพรียงกันของกลุ่มนักว่ายน้ำ (การระบำใต้น้ำ) หรือการแสดงสเก็ตลีลา (Figure skating) อันเป็นการแสดงประกอบเพลงด้วยท่าทางต่างๆที่กำหนดไว้ เป็นต้น ก็จะได้เห็นได้ว่าการแสดงดังกล่าวมีลักษณะดังเช่นการเต้นรำในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างออกไปนั่นเอง และอาจถือได้ว่าเป็นประเภทของการแสดงทาง

นาฏกรรมก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องปรากฏให้เห็นด้วยว่าผู้เล่นกีฬาดังกล่าวนั้นมีเจตนาที่จะแสดงออก ก ซึ่งงานนาฏกรรมเพื่อความบันเทิง ถึงจะถือได้ว่าผู้เล่นกีฬาในลักษณะดังกล่าวเป็นนักแสดงตาม ความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

กรณีผู้บรรยายการแข่งขันกีฬาที่มีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์

กรณีของผู้บรรยายการแข่งขันกีฬา ที่มีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ ในแต่ละประเภท กีฬานั้นเห็นได้ว่าเป็นผู้อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่านักแสดงตามที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

เหตุผลที่ 1 จะเห็นได้ว่าการที่ ผู้บรรยาย การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา ที่มีการ ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ ได้ทำการบอกเล่าเหตุการณ์ต่างๆ อันถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นใน การแข่งขันกีฬานั้น เป็นผู้ทำการพากย์ในลักษณะอื่นใดตามที่ปรากฏในนิยามความหมายของคำ ว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537แล้ว กล่าวคือเป็นผู้ทำการ พากย์โดยไม่มีบทพากย์นั่นเอง

เหตุผลที่ 2 สามารถ พิจารณา ได้อย่างชัดเจนว่าผู้บรรยายการแข่งขันกีฬา ที่มีการ ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์นั้นได้ทำการบรรยายเพราะ มีเจตนาโดยตรงที่จะสื่อถึงสาธารณชนซึ่ง ความบันเทิงโดยผ่านการพากย์ของตน

ดังนั้น จากเหตุผลข้างต้นจึงพิจารณาได้ว่าผู้บรรยายการแข่งขันกีฬา ที่มีการถ่ายทอดสด ทางโทรทัศน์ ในแต่ละประเภทกีฬานั้น เป็นผู้อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

กรณีที่ 4 ผู้ที่ทำการแสดงในรายการเดินแฟชั่น: นางแบบหรือนายแบบ

โดยลักษณะทั่วไปของการเดินแฟชั่นโชว์หรือที่เรียกว่าการเดินแบบนั้นมักจะนิยมให้ นายแบบหรือนางแบบเป็นผู้นำเสนองานออกแบบต่างๆ โดยการเดิน โ ชว์บนเวที เช่น การ นำเสนอเสื้อผ้าที่เกิดจากการออกแบบของนักออกแบบชื่อดัง เป็นต้น

จากลักษณะทั่วไปของการเดินแบบจึงสามารถพิจารณาได้ว่านายแบบหรือนางแบบที่ทำ การเดินแฟชั่นโชว์บนเวทีนั้น มิได้เป็นนักแสดงอันจะได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

เหตุผลที่ 1 การเดินแฟชั่นโชว์ของเหล่าบรรดานายแบบและนางแบบทั้งหลายนั้นแม้จะมี ดนตรีประกอบในการเดินแต่ก็อาจถือได้ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งงานนาฏกรรมได้ เนื่องจาก มิได้มีการสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ หรือท่าทางใดๆจากการเดิน ที่มีดนตรีประกอบนั้น กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการมีดนตรีประกอบในการเดินแฟชั่นโชว์นั้นก็เพียงแค่ต้องการให้เกิดความ เพลิตเพลินแก่ผู้ชม

เหตุผลที่ 2 การเดินแฟชั่นโชว์ของนายแบบหรือนางแบบมิได้สื่อให้เห็นถึงงานแสดงใดๆ ที่เกิดจากตัวผู้เดินแฟชั่นโชว์อันจะก่อให้เกิดความบันเทิงต่อผู้ชม แต่ในทางกลับกันสิ่งที่ผู้ชม ต้องการชมในการเดินแฟชั่นโชว์นั้นก็คืองานออกแบบต่างๆที่ถูกนำเสนอโดยผู้เดินแบบนั่นเอง

เหตุผลที่ 3 จะเห็นได้ว่านายแบบหรือนางแบบที่เดินแฟชั่นโชว์นั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะทำ การแสดงใดๆเพื่อความบันเทิงต่อสาธารณชน หากแต่ต้องการเพียงแค่นำเสนอผลงานออกแบบ ที่ตนเป็นผู้สวมใส่หรือจับถือเท่านั้น

กรณีที่ 5 ผู้ที่ทำการแสดงมายากล: นักมายากล

ผู้ที่ทำการแสดงมายากล หรือนักมายากลนั้นสามารถถือได้ว่าเป็นนักแสดงตาม ความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ เนื่องจาก

เหตุผลที่ 1 โดยรูปแบบของการแสดงมายากลนั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นักมายากลมี เจตนาที่จะแสดงงานอันเกิดจากทักษะ และความสามารถของตนที่ได้ทำการฝึกฝนมา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความบันเทิงแก่สาธารณชน

เหตุผลที่ 2 การแสดงมายากลของนักมายากลนั้น แม้จะไม่ใช้กา รแสดงออกซึ่งงาน นาฏกรรม งานศิลปกรรม หรืองานดนตรีกรรม แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการแสดงประเภทการแสดงใน ลักษณะอื่นใด โดยใช้ความสามารถของนักมายากลเป็นหลักอันก่อให้เกิดสิทธิของนักแสดงได้

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่านักมายากลมีฐานะเป็นนักแสดงอันอาจจะได้รับความ คุ่มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

กรณีที่ 6 ผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์

กรณีผู้ทำการแสดงภาพยนตร์นี้สามารถพิจารณาได้อย่างชัดเจนว่า ไม่ได้เป็นผู้ที่อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงไม่สามารถได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดง ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

เหตุผลที่ 1 จะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์นั้นเป็นผู้ที่ได้ทำการแสดงตามบท หรือเป็นผู้ที่ถ่ายทอดวรรณกรรมหรือดนตรีกรรมไปสู่สาธารณชน โดยใช้ทักษะและความสามารถของตน แต่เมื่อได้พิจารณาแล้วจะเห็นว่า การแสดงภาพยนตร์ของนักแสดงนั้นไม่ได้เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพในขณะที่ได้ทำการแสดงสด เป็นเพียงการแสดงที่ได้ถูกบันทึกไว้เพื่อที่จะ นำงานที่บันทึกไว้นั้นไปเผยแพร่เป็นเทปบันทึกการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ

เหตุผลที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์นั้นจะได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงได้ต่อเมื่อจะต้องเป็นการแสดงสด หากมีการบันทึกไว้แล้วก็จะไม่สามารถที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 44

ดังนั้นผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์จึงไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กล่าวคือ ผู้ที่ทำการแสดงภาพยนตร์นั้นจะ ไม่มีสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพซึ่งการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว ถึงแม้จะเป็นผู้ที่ได้ทำการแสดงด้วยตัวเอง เนื่องจากการแสดงภาพยนตร์เป็นการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว หากนักแสดงนำงานดังกล่าวออกไปเผยแพร่ก็จะถือเป็นการละเมิดในสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพ แต่หากเป็นการแสดงภาพยนตร์และเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนขณะนั้นเลยหรือที่เรียกว่า การแสดงสด ก็จะได้รับ ความคุ้มครอง สิทธิของนักแสดง มีสิทธิแต่ผู้เดียวตามมาตรา 44 หากมีบุคคลใดนำงานดังกล่าวไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ก็จะถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

โดยปกติ การเผยแพร่ผลงานวรรณกรรมและศิลปกรรมต่อสาธารณชนนั้น ผู้สร้างสรรค์งานไม่สามารถที่จะเผยแพร่ผลงานนั้นได้ด้วยตัวเอง มักต้องอาศัยสื่อกลางผู้มีความสามารถในการแสดงรูปแบบต่างๆ ซึ่งต้องใช้ความสามารถส่วนตัว ในการเรียนรู้ ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญลงทุนลงแรงในการฝึกซ้อม หรือแรงบันดาลใจอย่างสูง เพื่อที่จะถ่ายทอดผลงานออกสู่สาธารณชน การแสดงของนักแสดงเดิมจะแสดงอยู่ในสถานที่เฉพาะและจำกัดกลุ่มบุคคลเฉพาะผู้ที่อยู่ในสถานที่แสดง ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนามากขึ้น การแสดงได้ถูกขยายขอบเขตออกไปนอกสถานที่แสดงหรือแม้แต่ในต่างประเทศ หรือในสถานที่ที่สามารถรับเสียงและหรือภาพได้ แม้ในสถานที่ส่วนตัวก็ตาม เช่น ภายในบ้าน หรือในสถานที่สาธารณชนอื่นๆ เช่น โรงแรมหรือภัตตาคาร ดังนั้นในปัจจุบันการแสดงงานสร้างสรรค์จึงสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด

นักแสดงในสาขาต่างๆ ได้มีความพยายามที่จะให้ตนได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับการบันทึกการแสดง เนื่องจากบันทึกการแสดงได้เข้ามามีบทบาทต่อนักแสดงเพิ่มมากขึ้น และมีผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ในการแสดงของนักแสดง เพราะทำให้ได้รับรางวัลในการแสดงสดน้อยลง สิ่งบันทึกการแสดงได้เข้ามาแทนที่การแสดงทั้งในโรงภาพยนตร์หรือร้านอาหาร และนักแสดงยังต้องกังวลอีกว่าการแสดงของตนอาจจะถูกบันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตและถูกนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะทำให้นักแสดงจะไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์นั้น ซึ่งย่อมไม่เป็นการยุติธรรมต่อสิทธิของนักแสดง เมื่อเปรียบแล้วนักแสดงจะมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ประยุกต์งานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม กล่าวคือเนื่องจากผู้ประยุกต์จะแปลงานจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาโดยพยายามยึดหลักตามแนวต้นฉบับ แต่นักแสดงจะถ่ายทอดงานหรือแปลงานตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ดังนั้น นักแสดงจึงควรมีฐานะเช่นเดียวกับผู้แปลงานวรรณกรรม จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความคุ้มครองเนื่องจากนักแสดงเป็นผู้ช่วยเหลือ (Contribution) หรือสนับสนุน (Auxiliaries) ในการเผยแพร่ผลงานของผู้สร้างสรรค์ผลงานลิขสิทธิ์

จากที่ได้ทำการพิจารณาและศึกษามาข้างต้นจะเห็นได้ว่าขอบเขตการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย ประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่นนั้นสามารถสรุปหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

5.1 กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

5.1.1 ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้อนุสัญญากรุงโรม (Rome Convention ค.ศ. 1961)

(1) ข้อ 3 (a) ของอนุสัญญากรุงโรมได้บัญญัตินิยามของคำว่า “นักแสดง” (Performer) ว่าหมายถึง ผู้แสดง นักร้อง นักดนตรี นักเต้นรำ และบุคคลอื่น ๆ ที่แสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ และแสดงตามบทหรือการแสดงในลักษณะอื่นใดของงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม

(2) คำจำกัดความของอนุสัญญากรุงโรมจะไม่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ไม่ได้แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม เช่น นักแสดงนาทานาสาระบันเทิง (Variety) นักแสดงละครสัตว์ (Circus Artists) นักเล่นกล (Jugglers) นักกายกรรม (Acrobats) ตัวตลก (Clowns) นักกีฬา (Sports Personalities) หรือผู้ที่แสดงเพียงบทสั้นในละคร หรือ ภาพยนตร์ หรือ แสดงท่าทางล้อเลียน

(3) อนุสัญญากรุงโรมไม่ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “การแสดง” (Performance) แต่เมื่อได้พิจารณาแล้วจะหมายถึง การกระทำของนักแสดง

(4) แม้ว่าข้อ 3 (a) ของอนุสัญญากรุงโรมจะได้บัญญัติคำนิยามของ “นักแสดง” ไว้ว่าหมายถึง ผู้ซึ่งแสดงงานวรรณกรรมและศิลปกรรม แต่ข้อ 9 ของอนุสัญญากรุงโรม บัญญัติให้ประเทศสมาชิกสามารถขยายการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงประเภทอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้ทำการแสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมได้ โดยการบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในประเทศสมาชิก

(5) อนุสัญญากรุงโรมได้วางหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง “กรณีการกระทำต่อการแสดงของนักแสดง โดยไม่ได้รับความยินยอมจากนักแสดงเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง” อนุสัญญากรุงโรมได้กำหนดให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงเท่าที่ได้ระบุไว้ ในอนุสัญญาเท่านั้น และให้ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในประเทศสมาชิกในการหาแนวทางให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาจเลือกความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ที่เหมาะสม ซึ่งความผูกพันตามอนุสัญญากรุงโรมมีเพียงให้ประเทศสมาชิกจะต้องทำ

บรรลุตฤตประสงค์ตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญากรุงโรมเท่านั้น อนุสัญญากรุงโรมบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงต่อการกระทำ ดังต่อไปนี้

1. การแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากการแสดงของนักแสดง
2. การบันทึกการแสดงสดโดยไม่ได้รับความยินยอม
3. การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาต
4. การนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง

5.1.2 ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับทางการค้า (Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods หรือ TRIPs)

(1) ประเทศสมาชิก มีพันธกรณีจะต้องนำบทบัญญัติแห่งความตกลงนี้ไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน เพื่อให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาตามความตกลง TRIPs ซึ่งประเทศสมาชิกอาจให้ความคุ้มครองสูงกว่าความตกลงหรือกำหนดวิธีการที่เหมาะสมก็ได้

(2) สิทธิของนักแสดงได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่ง โดยได้รับความคุ้มครองในเรื่องของการบันทึกเสียงและการเผยแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด ซึ่งนักแสดงจะได้รับความคุ้มครองอย่างน้อย 50 ปี

(3) ในข้อ 14 เกี่ยวกับการคุ้มครองนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง (การบันทึกเสียง) และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพในส่วนเกี่ยวกับการบันทึกการแสดงของตนบนสิ่งบันทึกเสียง นักแสดงจะสามารถห้ามการกระทำดังต่อไปนี้ได้ เมื่อกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากตน ได้แก่ การบันทึกการแสดงของตนซึ่งยังไม่มีการบันทึก และการทำซ้ำซึ่งการบันทึกนั้นนักแสดงจะสามารถห้ามการกระทำดังต่อไปนี้ได้ด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากตน รวมทั้งการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยวิธีไร้สายและการเผยแพร่การแสดงของตนสู่สาธารณชน

5.2.การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายต่างประเทศ

5.2.1 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงกฎหมายของประเทศอังกฤษ

(1) ประเทศอังกฤษได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงโดย กฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 ซึ่งได้กำหนดให้สิทธิของนักแสดงครอบคลุมถึงการแสดงทุกประเภทที่แสดงนาฏกรรม การเต้น การแสดงละครใบ้ การแสดงดนตรี การอ่านหรือการกล่าวงานวรรณกรรม การแสดงละครใบ้ การแสดงดนตรี การอ่านหรือการกล่าวงานวรรณกรรม การแสดงหลากหลาย หรือการแสดงอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึง รวมถึงการแสดงกายกรรม หรือนักเล่นกล แต่ไม่รวมถึงนักกีฬา เช่น นักเตะระบำใต้น้ำ

(2) กฎหมาย Copyright, Designs and Patent Act, 1988 ของประเทศอังกฤษได้ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงโดยอนุญาตให้กระทำการได้ดังต่อไปนี้

1. การบันทึกทั้งหมดหรือส่วนสำคัญของการแสดง
2. การแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือการให้บริการรายการเคเบิลทั้งหมดหรือส่วนสำคัญของการแสดง

5.2.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

(1) กฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1992 ได้ให้ความหมายของนักแสดงไว้ในมาตรา 2 (1) (iv) นักแสดง หมายถึง ผู้แสดง นักเต้น นักร้อง และบุคคลอื่นที่แสดงรวมทั้งผู้ควบคุมหรือผู้อำนวยการแสดง

(2) สิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงและสิทธิเกี่ยวกับการได้รับค่าตอบแทน ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1. สิทธิในการบันทึกเสียงหรือภาพ
2. สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพส่งเสียงตามสาย
3. สิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

5.3 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย

(1) ในปัจจุบันสิทธิของนักแสดงในประเทศไทยได้รับความคุ้มครองโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ประเทศไทยใช้บังคับในปัจจุบัน

(2) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของไทยได้บัญญัติ ให้ความหมายของคำว่า “นักแสดง” ไว้ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ว่าให้หมายความถึง ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด”

(3) นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวดังต่อไปนี้

1. สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง
2. สิทธิในการบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึก (Unfixed Performance)
3. สิทธิในการทำซ้ำของนักแสดง
4. สิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

(4) ข้อจำกัดของกฎหมายจึงส่งผลเป็นว่าผู้ที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายเรื่องสิทธิของนักแสดงนั้น จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เท่านั้น ดังนั้นนักแสดงในบางสาขาถึงแม้จะเป็นนักแสดงตามความเป็นจริงก็ตาม แต่ก็อาจไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงก็ได้ จึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความในเรื่องขอบเขตของคำว่านักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ขึ้นว่านักแสดงที่ได้ทำการแสดงประเภทไหนหรือสาขาไหนจะถือว่าเป็น “นักแสดง” ตามความหมายของพระราชบัญญัติดังกล่าว

(5) เมื่อพิจารณาจากคำนิยามที่ปรากฏใน มาตรา 4 ก็จะได้เห็นว่า ประเภทของการแสดงอันก่อให้เกิดสิทธิของนักแสดงตามลักษณะของการแสดงต่อสาธารณชนนั้นสามารถแยกได้เป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การแสดงทางนาฏกรรม
2. การแสดงทางดนตรีกรรม
3. การอ่าน ท่องหรือกล่าวทางวรรณกรรม
4. การแสดงในลักษณะอื่นใด อันได้แก่การเล่นอื่นๆ หรือการแสดงที่ไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใดๆ เป็นสิ่งในการแสดง

จากการแบ่งประเภทของการแสดงข้างต้นนั้นทำให้เกิดข้อสังเกตได้ดังต่อไปนี้

ข้อสังเกตที่ 1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงไว้เฉพาะการแสดงสด (Live Performance) เท่านั้น

ส่วนการแสดงที่ยังไม่ได้มีการบันทึกการแสดงไว้ นักแสดงผู้นั้นก็ยังคงได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 (2) ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กล่าวคือ นักแสดงผู้นั้นมีสิทธิที่จะทำการบันทึกการแสดงของตนที่ยังไม่ได้มีการบันทึกไว้แล้วนั่นเอง

ข้อสังเกตที่ 2 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงนักแสดงที่ได้ทำการแสดงโดยไม่ได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ใดๆ เป็นสื่อในการแสดงด้วย

ข้อสังเกตที่ 3 การที่จะพิจารณาว่านักแสดงผู้ใดจะเป็นนักแสดงตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันอาจจะได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงได้นั้นจะต้องพิจารณาไปถึงเจตนาของนักแสดงผู้นั้นด้วยว่ามีเจตนาที่จะให้ถึงขั้นของการแสดงเพื่อความบันเทิงหรือไม่

(6) จากรูปแบบของการดำเนินรายการเรียลลิตีโชว์ จะเห็นได้ว่าแม้ผู้เข้าแข่งขันจะได้มีการแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่างๆ ในระหว่างการแข่งขัน อีกทั้งยังมีการดำเนินกิจกรรมอันหลากหลาย

ให้ผู้ชมได้ติดตามชมกัน แต่ก็พิจารณาได้ว่าผู้เข้าแข่งขันนั้นมีโชว์นักแสดงตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

(7) จากรูปแบบการดำเนินรายการเกมโชว์สามารถพิจารณาได้ว่าผู้เข้าแข่งขันในรายการเกมโชว์ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นดารารหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นเพียงแคบุคคลทั่วไปนั้น มิได้เป็นผู้แสดงการแสดงใดๆ เพื่อความบันเทิงอันจะถือได้ว่าเป็นนักแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

(8) นักกีฬาที่ทำการแข่งขันกีฬาในแต่ละประเภทนั้นไม่อาจถือได้ว่าเป็นนักแสดงตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ เนื่องจากการเล่นกีฬาของบรรดานักกีฬาแต่ละคนในการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆเป็นเพียงเหตุการณ์อันเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาที่เกิดขึ้นเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม มีกรณีที่น่าสังเกตคือ หากมีการประยุกต์ด้วยการนำการเล่นกีฬามาประกอบเข้ากับลักษณะการแสดงประเภทอื่นๆ จนทำให้เกิดการกำหนดรูปแบบการแสดงที่แน่นอนก็อาจถือได้ว่าผู้เล่นกีฬาในลักษณะ ดังกล่าวเป็นนักแสดงตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

(9) กรณีของผู้บรรยายการแข่งขันกีฬาในแต่ละประเภทกีฬานั้นเห็นได้ว่า อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากการที่ผู้บรรยายการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาได้ทำการบอกเล่าเหตุการณ์ต่างๆ อันถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการแข่งขันกีฬา นั้น ถือได้ว่าเป็นการพากย์ในลักษณะอื่นใดตามที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แล้ว

(10) จากลักษณะทั่วไปของการเดินแบบจึงสามารถพิจารณาได้ว่านายแบบหรือนางแบบที่ทำการเดินแฟชั่นโชว์บนเวทีนั้น มิได้เป็นนักแสดงอันจะได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ เนื่องจากการเดินแฟชั่นโชว์ของนายแบบหรือนางแบบ มิได้สื่อให้เห็นถึงงานแสดงใดๆที่เกิดจากตัวผู้ เดินแฟชั่นโชว์อันจะก่อให้เกิดความบันเทิงต่อผู้ชมและไม่ได้มีเจตนาที่จะทำการแสดงใดๆเพื่อความบันเทิงต่อสาธารณชน

(11) นักมายากลมีฐานะเป็นนักแสดงอันอาจจะได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากรูปแบบของการแสดงมายากลนั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นักมายากลมีเจตนาที่จะแสดงงานอันเกิดจากทักษะ และความสามารถของตนที่ได้

ทำการฝึกฝนมา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความบันเทิงแก่ผู้ชมและถือได้ว่าเป็นการแสดงประเภทการแสดง
ในลักษณะอื่นใด โดยใช้ความสามารถของนักมายากลเป็นหลักอันก่อให้เกิดสิทธิของนักแสดงได้

(12) กรณีที่ทำการแสดงภาพยนตร์นั้นสามารถพิจารณาได้อย่างชัดเจนว่า ไม่ได้เป็นผู้ที่
อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “นักแสดง” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.
2537 ไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิของนักแสดง เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้ทำการแสดง
ภาพยนตร์ซึ่งได้มีการบันทึกไว้แล้ว การแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธินักแสดง ก็ต่อเมื่อเป็น
การแสดงสด เผยแพร่ออกสู่สาธารณชนขณะที่ได้ทำการแสดง จึงจะได้รับความคุ้มครองในการที่
จะหวงห้ามต่อบุคคลอื่นและมีสิทธิแต่ผู้เดียวตามมาตรา 44

ข้อเสนอแนะ

จากที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงขอบเขตการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงว่านักแสดง
ประเภทใดหรือลักษณะใดจะสามารถเป็นนักแสดงตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของ
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงได้นั้น ก็
จะเห็นได้ว่ายังคงมีปัญหาในเรื่องของความไม่ชัดเจนของคำนิยามของคำว่านักแสดงว่าจะ
หมายความว่าผู้ที่ได้ทำการแสดงในลักษณะใดบ้าง อีกทั้งปัญหาในเรื่องของข้อจำกัดที่ว่า สิทธิ
ของนักแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นั้นจะต้องเป็นการ
แสดงสด (Live Performance) ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ใน
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้เกิดความชัดเจนดังต่อไปนี้

1. ควรทำการแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 โดยให้
มีการเพิ่มเติมความหมายของคำว่า “การแสดง” ขึ้นเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

“การแสดง หมายถึง การแสดงของผู้แสดงที่มีลักษณะของการแสดงละคร การเต้น ละคร
ใบ้ หรือผู้แสดงท่าทาง การแสดงดนตรีกรรมหรือนาฏกรรม การอ่านหรือการกล่าว งาน
วรรณกรรม หรือการแสดงนานาสาระบันเทิง หรือการแสดงอื่นๆที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่
ทั้งนี้ไม่รวมถึงการเล่นกีฬา”

2. ในทางปฏิบัติควรทำการกำหนดประเภทของนักแสดงที่ถือว่าเป็นนักแสดงตาม
ความหมายที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยอาจจะออกมาใน
รูปของประกาศของกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ที่
เกี่ยวข้อง

3. จะเห็นได้ว่าการที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นั้นได้ให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง โดยมีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าการแสดงของนักแสดงนั้นจะต้องเป็นการแสดงสด (Live Performance) ได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในด้านสิทธิทางเศรษฐกิจแก่นักแสดง เนื่องจากในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านการบินที่การแสดงและหรือการบินที่เสี่ยงเป็นอย่างมาก ส่งผลให้มีการนำเอาสิ่งบันเทิงการแสดงและหรือเสียงที่ถูกบันทึกไว้ออกไปใช้ประโยชน์ได้อีกโดยไม่จำกัด หรืออาจกล่าวได้ว่าสิ่งบันเทิงการแสดงและหรือเสียงนั้นอาจเข้ามามีความสำคัญแทนที่การแสดงสดของนักแสดงซึ่งจะส่งผลให้ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องว่าจ้างนักแสดงเพื่อทำการแสดงสดอีกต่อไปก็เป็นได้ อีกทั้งนักแสดงก็มิได้รับประโยชน์หรือสิทธิอันใดจากสิ่งบันเทิงการแสดงและหรือเสียงของตนนั้น เนื่องจากในปัจจุบันนักแสดงจำนวนมากหรือแทบจะทุกคน จำเป็นต้องทำสัญญาโอนสิทธิดังกล่าวของตนไปให้แก่กองทุนผู้จ้างวาน เช่น เจ้าของผู้สังกัดค่ายเพลง หรือผู้สร้างหนังสร้างละคร อันเป็นลักษณะของสัญญา ที่มีเนื้อหาของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมแก่นักแสดง เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความคุ้มครองแก่นักแสดงในด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ จึงสมควร ที่จะทำการแก้ไขในเรื่องขอบเขตของสิทธิแต่ เพียงผู้เดียวของนักแสดงที่ปรากฏในมาตรา 44 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้เป็นอย่างเช่นที่ได้บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ...ที่คาดว่าจะประกาศใช้ในไม่ช้านี้ (ผู้ศึกษาทำการศึกษา ณ วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2550) โดยได้มีการแก้ไขในเรื่องสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงที่ปรากฏในมาตรา 44 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้สามารถคุ้มครองสิทธิของนักแสดงได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

“มาตรา 44 นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ดังต่อไปนี้

- (1) เผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้
- (2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว
- (3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันเทิงการแสดงไม่ว่าโดยวิธีการใดหรือในรูปแบบใด
- (4) จำหน่ายครั้งแรกซึ่งต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันเทิงเสียงการแสดง
- (5) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันเทิงเสียงการแสดง

- (6) เผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสิ่งบันเทิงเสียงการแสดง ในลักษณะที่บุคคลสามารถเข้าถึงงานนั้นได้ ณ เวลาและสถานที่ที่บุคคลนั้นเลือก
- (7) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) (3) (4) (5) หรือ (6) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ได้หรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัด การแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (7) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

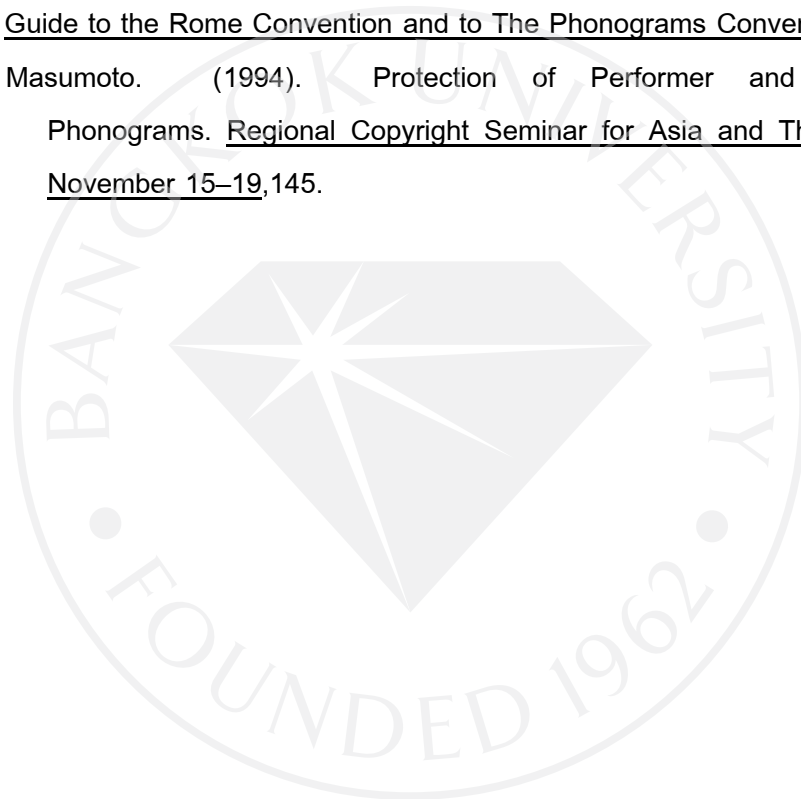
บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ . (2537). เอกสารประกอบการสัมมนาโต๊ะกลม เรื่องสิทธิของนักแสดง.
- ชาติชาย กิตติสารศักดิ์ . (2532). การให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง . วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2549). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- รัชชัย ศุภผล ศิริ. (2529). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- รัชชัย ศุภผลศิริ . (2544). กฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ .ศ. 2537. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ประสิทธิ์ รวมนสิน. (2539). การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง . วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา ดีผดุง. (2546). กฎหมายลิขสิทธิ์ คู่มือการศึกษา วิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หจก.จรัสราชการพิมพ์.
- พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา . (2538). มาตรการและโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดง. ดุลพาห (ฉบับที่ 42).
- มนัส มอบมัน . (2542). ปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดงในงานสิ่งบันทึกเสียง . วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิมาน กฤตพลวิมาน . (2545). กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับปฏิบัติงาน . กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ดวงกมล (2520) จำกัด.
- อรพรรณ พันธุ์พัฒนา . (2549). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ภาษาอังกฤษ

- Stephen M. Stewart. (1989). International Copyright and Neighboring Right.
Butterworth.
- WIPO. (1988). Background reading material on Intellectual Property.
- WIPO. (1994). Basic Notions of Neighboring Right. WIPO Regional Training Course
on Intellectual Property for Developing Countries of Asia and the Pacific,
Colombo, July 25 to August 5, 10.
- WIPO. Guide to the Rome Convention and to The Phonograms Convention, 21.
- Shinji Masumoto. (1994). Protection of Performer and Producers of
Phonograms. Regional Copyright Seminar for Asia and The Pacific-Tokyo,
November 15–19,145.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล : นายสุรพงษ์ ธรรมวงศา
วัน เดือน ปี เกิด : 11 กันยายน พ.ศ. 2523
วุฒิการศึกษา : ปี 2547 ปริญญาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปี 2548 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

